

Jutta Ojala

Nuoret aikuiset – sijoittaminen ja eläke

Kiinnostus sijoittamiseen ja tietämys sijoittamisesta ja eläkkeestä.

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalous

Opinnäytetyö

Marraskuu 2018

<p>Tekijä Otsikko</p> <p>Sivumäärä Aika</p>	<p>Jutta Ojala Nuoret aikuiset – sijoittaminen ja eläke Kiinnostus sijoittamiseen ja tietämys sijoittamisesta ja eläkkeestä.</p> <p>41 sivua + 1 liite Marraskuu 2018</p>
<p>Tutkinto</p>	<p>Tradenomi</p>
<p>Koulutusohjelma</p>	<p>Liiketalous</p>
<p>Suuntautumisvaihtoehto</p>	<p>Laskentatoimi ja rahoitus</p>
<p>Ohjaaja</p>	<p>Lehtori Elisabeth Schauman</p>
<p>Tässä opinnäytetyössä analysoitiin nuorten aikuisten sijoittamista, sekä miten eläke voi vaikuttaa sijoittamiseen. Tavoitteena oli selvittää sijoittavatko nuoret aikuiset ja kuinka hyvin nuoret aikuiset tuntevat sijoittamiseen ja eläkkeeseen liittyviä käsitteitä. Tutkimuksessa hyödynnettiin kyselylomaketta.</p> <p>Työn tutkimusmenetelmä oli kvantitatiivinen eli määrällinen. Analysoitava kysely toteutettiin vuoden 2018 alkukesän aikana ja kyselyyn vastasi 207 nuorta aikuista. Tutkimus kohdistui 18-28-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin, riippumatta olivatko he työelämässä tai opiskelivat. Työn teoriaosuus perustui aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen ja internet lähteisiin. Teoriaosuuksessa käydään läpi sijoittamiseen ja eläkkeeseen liittyviä käsitteitä, kuten rahastot, hajauttaminen, eläkeikä ja työeläke. Työ tarjoaa tietoa aloittelevallekin sijoittajalle sijoittamisen perusteista. Tutkimusosiossa analysoidaan nuorten aikuisten sijoitus- ja eläketietämystä.</p> <p>Kolme merkittävää havaintoa tehtiin. Ensimmäiseksi, sijoittamista pidetään edelleen vaikeana. Toiseksi, nuoret aikuiset sijoittavat todennäköisemmin, jos heidän vanhempansa sijoittavat. Ja kolmanneksi, miehet sijoittavat naisia enemmän ja naiset pitävät sijoittamista paljon vaikeampana kuin miehet.</p> <p>Nuorista aikuisista yli puolet sijoittaa ja he tuntevat suuren osan tavallisimmista sijoitusinstrumenteista. Suurin osa on miettinyt oman varallisuutensa määrää tulevaisuudessa ja on ajatellut myös sijoittaa tulevaisuudessa eläkepäiviensä varalta. Sijoittaminen ei ole vielä tuttua kaikille ja eläkkeeseen liittyvät aiheet voivat tuntua monille vielä kaukaisille. Sijoittamisen ja eläkkeen käsitteitä tulisi käsitellä enemmän jo peruskoulussa, jotta nuorilla aikuisilla olisi vahvempi käsitys niistä.</p>	
<p>Avainsanat</p>	<p>sijoittaminen, rahasto, eläke, eläkeikä, nuoret aikuiset</p>

Author Title	Jutta Ojala Young Adults – Investing and Pension Interest in Investing and Knowledge of Investing and Pension.
Number of Pages Date	41 pages + 1 appendix November 2018
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Elisabeth Schauman, Senior Lecturer
<p>This thesis analyses the investing of young adults, as well as how pension can influence investing. The goal was to find out if young adults invest, as well as to examine how well young adults know the concepts related to investing and pension. A questionnaire was used as a research method.</p> <p>The analyzing method of the thesis was quantitative. The questionnaire was released at the beginning of summer 2018, and 207 young adults participated. The study focuses on young adults aged 18-28, regardless if they work or study. The theoretical part of the thesis is based on literature and Internet sources that are related to the topic. In the theoretical part of the thesis, the concepts related to investing and pension, like funds, diversification, retirement age and employee pension are examined. Therefore, the thesis offers knowledge in investing also for beginners. The thesis analyzes also young adults' knowledge in investing and in pension.</p> <p>Three main issues were discovered. Firstly, investing is still considered difficult. Secondly, young adults are more likely to invest if their parents invest as well. And thirdly, men invest more than women, and women think that investing is much more difficult than men do.</p> <p>As a result, it was discovered that over a half of the young adults who participated in the study invest and they know the most common investing instruments. Most of them had thought of their own wealth in the future and they also have thought of investing in the future in various pension plans. However, investing is still not familiar to everybody and topics related to pension can feel distant for many young adults. In conclusion, topics related to investing and pension should be discussed already at school, so that young adults would have a stronger understanding of them.</p>	
Keywords	investing, fund, pension, retirement age, young adults

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	2
1.3	Tutkimuksen rajaukset	2
1.4	Tutkimusmenetelmät	3
1.5	Opinnäytetyön keskeiset lähteet ja aineisto	3
2	Sijoittaminen	4
2.1	Osakkeet	4
2.2	Rahastot	5
2.2.1	Osakerahastot	5
2.2.2	Yhdistelmärahastot	5
2.2.3	Korkorahastot	6
2.2.4	Indeksirahastot	6
2.3	Asunto- ja metsäsijoittaminen	6
2.4	Hajauttaminen	7
2.5	Sijoituskohteen tuotto-odotus	8
2.6	Sijoituskohteen likviditeetti	8
2.7	Sijoituskohteen riski	9
2.7.1	Valuuttariski	9
2.7.2	Korkoriski	10
2.7.3	Inflaatoriski	10
2.7.4	Likviditeettiriski	10
2.8	Pitkä- ja lyhytaikainen sijoitus	10
2.9	Asuntosäästöpalkkiotili	11
2.10	Osakesäästötili	11
2.11	Pitkäaikaissäästötili	11
2.12	Sijoittamisen hyödyt pitkällä aikavälillä	12
2.13	Omien menojen kirjaus	12
2.14	Aloittelevalle sijoittajalle	13
3	Eläke Suomessa	14
3.1	Eläkeikä	14
3.2	Eläkeiän nouseminen	15
3.3	Työeläke	15

4	Tutkimus	16
4.1	Kyselyn toteutus ja aikataulu	16
4.2	Kysymysten teema	17
4.3	Kyselyyn vastanneiden seulonta	17
5	Kyselytutkimuksen tulokset	18
5.1	Vastaajat	19
5.2	Sijoittaminen	20
5.3	Sijoitusmuotojen tunteminen	20
5.4	ASP-tili	21
5.5	Vanhempien sijoittaminen	22
5.6	Ylimääräiset varat	23
5.7	Sijoituksen tarkoitus	24
5.8	Lainan otto	25
5.9	Sijoittamisen vaikeus	25
5.10	Kiinnostus sijoittamisesta	27
5.11	Naisten ja miesten sijoittaminen	28
5.12	Tietämys työeläkkeestä	31
5.13	Tietämys eläkeiästä	31
5.14	Omat tulevaisuuden näkymät	31
6	Päätäntö	32
6.1	Sijoittaminen johtopäätökset	33
6.2	Eläke johtopäätökset	34
6.3	Validiteetti	35
6.4	Reliabiliteetti	35
6.5	Työn arviointi	35
6.6	Jatkotutkimusaihe	36
	Lähteet	38
	Liitteet	
	Liite 1. Kyselylomakkeen kysymykset	

1 Johdanto

Sijoittaminen on säästämisen seuraava askel ja sijoittaminen yhdistetäänkin usein osakkeisiin, erilaisiin velkakirjalainoihin tai rahastoihin. Sijoittamista saatetaan pitää haastavana asiana, jota tekevät vain alan asiantuntijat. Moni voi kokea sijoittamisen aloittamisen vaikeaksi ja omia valmiuksiaan siihen huonona. Nuorten aikuisten taloustaidot eivät ole sellaisella tasolla, että he pystyisivät tekemään päätöksiä sijoittamisesta. Danske Bankin 15-29-vuotiaille suunnatussa tutkimuksessa, alle 40 prosenttia vastaajista piti nuorten taloustaidon tietämystä hyvänä. (Elä nyt 2017, 22.)

Nuoret aikuiset ovat tulevaisuuden työntekijöitä, vaikuttajia ja päättäjiä sekä kuluttajia, joten heidän olisi hyvä tietää, miten he voisivat laittaa varansa hyötykäyttöön. Tulisiko jo koulussa opettaa nuorille sijoittamisen alkeita ja näin varmistaa, että nuoret saavat sijoittamiseen tarvittavat valmiudet? Tärkeää sijoittamisessa on sen aloittaminen.

Eläkkeelle siirtyminen voi olla monelle nuorelle aikuiselle kaukana tulevaisuudessa. Eikä eläkkeeseen varautuminen ole kaikilla nuorilla aikuisilla välttämättä ensimmäisenä mielessä, kun he miettivät sijoittamista tai edes säästämistä. Miten nuoret aikuiset saataisiin innostumaan sijoittamisesta ja miettimään varallisuuttaan pitemmällä tähtäimellä?

1.1 Tutkimuksen taustaa

Nuorten aikuisten sijoittaminen on alkanut viime vuosina nousemaan enemmän esiin mediassa ja heidän sijoitustottumuksensa tulisivat olla keskustelun aiheena. Yleisesti voidaan luulla, ettei nuorilla aikuisilla ole rahaa sijoittamiseen, mutta sijoittamisen voi aloittaa varsin pienellä summalla. Moni ei välttämättä ajattele ylimääräisiä varojaan ja mitä niillä tekisi. Toisilla taas on selkeä tavoite, kuten oman asunnon ostaminen tai uuden auton osto.

Eläke ei välttämättä huoleta vielä montaa alle 30-vuotiasta nuorta aikuista, koska moni alle 30-vuotias on vasta päässyt työelämään. Totuus kuitenkin on, että varoja ja säästöjä tarvitaan myös eläkkeellä ollessa varsinkin, kun eläkkeelle jäädessä vakituiset kuukausitulot laskevat useimmilla ansiotyön tasosta. Moni nuori aikuinen ei tule ajatelleeksi tulevaisuuden varallisuutensa määrää ja saattaa aloittaa sijoittamisen vasta myöhemmin.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten nuoret aikuiset sijoittavat vuonna 2018, sekä miten hyvin he tuntevat sijoittamisen ja eläkkeen käsitteet. Tutkimuksessa analysoidaan myös kuinka kiinnostuneita nuoret aikuiset ovat sijoittamisesta ja miten vaikeana he sijoittamista pitävät. Opinnäytetyö on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa keskitytään teoriaosuuteen, jossa avataan sijoittamiseen ja eläkkeisiin liittyviä käsitteitä, sekä taustoitetaan yleisellä tasolla sijoittamista ja eläkkeitä. Toinen osa koostuu tutkimusosuudesta, jossa analysoin tekemäni kyselyn tuloksia nuorten aikuisten sijoittamisesta. Lopuksi tuon esiin omat johtopäätökseni siitä, mitä havaitsin analyysissä.

1.2 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimusongelma on: nuorten aikuisten sijoitustottumusten selvittäminen. Tietävätkö nuoret aikuiset eri sijoitustuotteita ja mitä he tietävät eläkeasioista, kuten työeläkkeen kertymisestä. Tutkimusongelmaa lähdin tutkimaan seuraavien kolmen kysymyksen avulla:

1. Sijoittavatko nuoret aikuiset?
2. Tuntevatko he sijoitustuotteita?
3. Miten hyvin he tuntevat käsitteen eläke?

Nämä kysymykset tiivistävät tärkeimmät aiheet sijoittamisesta sekä eläkkeestä. Kysymykset auttavat ymmärtämään, mitä nuoret aikuiset ajattelevat eläkkeestä ja sijoittamisesta, sekä sijoittavatko he.

1.3 Tutkimuksen rajaukset

Sijoittamisesta ja sijoitustuotteisiin sekä eläkkeisiin liittyvien aiheiden tuntemisesta voisi laatia hyvinkin laajan tutkimuksen. Tässä opinnäytetyössä halusin keskittyä vain nuoriin aikuisiin, jotka tässä tutkimuksessa määritellään 18-28-vuotiaisiin. Tällä 10-vuoden ikäerolla voidaan vertailla, miten ikäero voi vaikuttaa kiinnostukseen sijoittamista kohtaan, sekä sijoittamiseen ja eläkkeeseen liittyvien aiheiden tuntemiseen. Alle 30-vuotiaat ovat tulevaisuuden sijoittajia, joten heidän tietämyksen kasvattaminen sijoittamisesta ja innostaminen sijoittamiseen on tärkeää.

Laadin tutkimuskyselyn kohdistumaan 18-28-vuotiaisiin nuoriin aikuisiin, sukupuolesta riippumatta. Henkilöt voivat olla opiskelijoita tai työssäkäyviä, ja heillä voi olla joko oma tai vuokra-asunto, asumisoikeusasunto tai he voivat asua vanhempiensa luona. Muut taustamuuttajat eivät ole tärkeitä analyysin kannalta.

1.4 Tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni on kvantitatiivinen eli määrällinen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tutkitaan ja analysoidaan kerättyjä aineistoja (Tilastokeskus) ja tähän tutkimukseen laadin kyselyn nuorten aikuisten keskuudessa. Kyselyn avulla sain konkreettista sekä ajantasaista tietoa siitä, miten nuoret aikuiset oikeasti sijoittavat. Kyselylomakkeen tekemiseen hyödynnettiin Google Drive Forms -ohjelmaa. Tavoitteena oli saada kysely jaettua mahdollisimman monelle henkilölle omien yhteystietojeni ja sosiaalisen median kautta.

Kysely oli vakio, eli kaikille vastaajille oli samat kysymykset. Valitsin kyselylomakkeen, koska se oli tähän tarkoitukseen paras tapa jakaa ja kerätä tietoa suurelta joukolta. Vastaukset jäivät nimettömiksi, joten ketään ei voi tunnistaa vastauksien perusteella. (Vilkkä 2015, 94.) Myös vastauksien analysointi oli helpompaa kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake sisälsi suurimmaksi osin kysymyksiä, joihin vastausvaihtoehdot olivat joko ”Kyllä” tai ”Ei”. Saadakseni oikein hyvän käsityksen nuorten sijoittamisesta tästä näkökulmasta, tavoitteeni oli saada kyselytulokset 50-100 nuorelta aikuiselta.

1.5 Opinnäytetyön keskeiset lähteet ja aineisto

Sijoittamisesta löytyy runsaasti kirjallisuutta. Haasteena on osata valita niistä hyödyllisimmät ja aiheittani koskien tarkoituksenmukaisimmat lähteet. Tutkimuksessa on yritetty käyttää lähteitä, joita jokaisen on helppo lukea ja ymmärtää. Teoriaosuudessa Internet oli yksi suuri tiedonlähteeni. Internet-lähteitä käyttäessä täytyy olla tarkkana, että valitaan oikeat lähteet, joissa on aitoa tietoa. Oma lähdekriittisyys on tärkeää. Tutkimusosuudessa aineistona on käytetty kyselylomakkeesta saatuja vastauksia.

2 Sijoittaminen

Sijoittaminen on seuraava askel säästämisestä ja sijoittamisen voi aloittaa jo alle sadan euron summalla. Rahojen ollessa vain pankkitilillä, inflaatio laskee rahojen arvoa. Sijoitettaessa varat voidaan esimerkiksi sijoittaa rahastoihin tai osakkeisiin, joista saa tuottoa sijoitukselleen. Sijoittajia voivat olla ammattilaisten lisäksi myös tavalliset ihmiset, joilla ei ole aiempaa sijoitustaustaa tai koulutusta sijoitustoiminnasta. Sijoittaminen voi olla valmistautumista tulevaisuuden hankintoihin tai vain askel eteenpäin säästämisestä. (Sijoittajan sielunelämää, 6-7.)

Pörssisäätiön tekemä tutkimus yhdessä Taloustutkimuksen kanssa vuodelta 2012 selvitti, että osa tutkimukseen osallistuneista suomalaisista pelkäsi menettävänsä sijoittamansa rahat. Monia huolestutti, ettei heillä ole tarpeeksi paljon tietoa eikä kokemusta sijoittamisesta. Moni myös ajatteli ylimääräisen rahan olevan helpommin saatavilla pankkitilillä kuin, jos ylimääräisen rahan olisi sijoittanut. (Sijoittajan sielunelämää, 13.)

2.1 Osakkeet

Omistaessa osakkeen, omistetaan osa yhtiöstä, johon osake kuuluu (Havia & Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 221). Osakkeen arvoon vaikuttaa kyseisen yhtiön menestys. Hyvät tulevaisuuden näkymät nostavat osakkeen arvoa. Markkinoiden heilahtelut voivat myös vaikuttaa osakkeen arvoon. Jos markkinat ovat huonot, seurauksena voi olla osakkeen arvon laskeminen. (Havia ym. 2014, 220).

Osakesijoituksesta saa sijoittaja tuottoa joko osingoista tai arvonnoususta. Osinko on voittoa, jonka yritys jakaa osakkeiden omistajille ja osingon määrä päätetään yhtiökouksessa. (Naukkarinen 2017, 9.) Osakkeen omistajalle maksettava osingon määrä riippuu siitä, kuinka paljon osakkeita henkilö omistaa. Esimerkiksi, jos osingon määrä on 3,70 euroa per osake ja henkilö omistaa 200 osaketta, hän saa 740 euroa osinkotuotoina. (TalousSuomi 2018.)

Osakkeen arvonnousuun vaikuttaa yrityksen nouseva liikevaihto sekä yrityksen tulos. Arvonnoususta sijoittaja hyötyy, kun hän pääsee myymään osakkeen korkeammalla hinnalla kuin itse on ostanut sen alun perin. (Naukkarinen 2017, 9.) Osakkeen arvonnousu on todennäköisempää pitemmällä aikavälillä kuin lyhyellä (Naukkarinen 2017, 4).

2.2 Rahastot

Rahasto on valmiiksi hajautettu sijoitusväline, jota hoitaa salkunhoitaja. Sijoittaja voi sijoittaa rahastoon haluamansa summan ja salkunhoitaja jakaa kyseisen summan rahastossa eri sijoituskohteisiin. Sijoittajan ei siis itse tarvitse miettiä mihin kohteisiin sijoittaisi. Rahasto on väline, jolla voi sijoittaa eri markkinoille, kuten osakemarkkinoille tai korkomarkkinoille. (Hämäläinen 2014, 6-8.) Sijoittamista mietittäessä rahastot saatetaan jättää huomioimatta, mutta rahastot ovat hyvä sijoituskohde aloittelevalle sijoittajalle.

Rahastoja voi luokitella niiden sijoituskohteiden mukaan. Rahastoja ovat muun muassa osakerahastot, yhdistelmärahastot ja indeksirahastot (Roine & Savikko & Virta 2015, 8), joihin liittyy riskejä kuten likviditeetti- ja valuuttariski. (Roine ym. 2015, 12.) Normaalissa sijoitusrahastossa kuuluu olla ainakin 16 sijoituskohdetta (Finanssivalvonta 2014).

Rahaston tuotto-odotus on riippuvainen sen riskistä. Mitä parempaa tuottoa halutaan, sitä suurempi on riski. Jos riskiä ei haluta ottaa, jää tuotto-odotus matalaksi. (Roine ym. 2015, 15.) Eri rahastoihin vaikuttaa eri riskit ja esimerkiksi osakerahastoon vaikuttaa tapahtumat osakemarkkinoilla (Roine ym. 2015, 11).

2.2.1 Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat osakkeisiin. Osakerahastoja on erilaisia ja niitä voi luokitella niiden ominaisuuksien mukaan. Luokittelua voidaan tehdä sijoitusten sijainnin perusteella, eli sijoittavatko osakerahastot esimerkiksi Eurooppaan vai Pohjoismaihin. Osakerahastoja voidaan myös luokitella sijoitettavien yhtiöiden koon perusteella. Kohdistuvatko osakerahaston sijoitukset globaalisti tunnettuihin suuryrityksiin vai vasta aloittaneisiin pieniin yrityksiin. Osakerahastoja voi myös luokitella eri toimialoihin, kuten lääke- tai metsäteollisuuteen. (Roine ym. 2015, 8.)

2.2.2 Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastoissa sijoitukset hajautetaan osakkeisiin sekä korkoa tuottaviin kohteisiin. Rahaston säännöt määrittävät, miten sijoitusten hajauttaminen toteutetaan. Rahasto voi esimerkiksi sijoittaa osakkeisiin ja korkoa tuottaviin kohteisiin saman verran

varoja, tai painottaa enemmän osakkeita. Säännöistä riippuen yhdistelmärahasto voi muuttaa hajautusta markkinatilanteiden mukaan. (Roine ym. 2015, 8.)

2.2.3 Korkorahastot

Korkorahastot sijoittavat vain kahdenlaisiin korkokohteisiin. Joko lyhyen koron rahastoihin tai pitkän koron rahastoihin. Lyhyen koron rahastot sijoittavat instrumentteihin, joissa laina-aika on alle vuoden. Pitkän koron rahastot taas sijoittavat instrumentteihin, joilla on yli vuoden kestävä laina-aika. (Puttonen & Repo 2011, 65.) Lyhyen koron rahastoihin sijoittajan kannattaa valita sijoitusajaksi alle kaksi vuotta ja pitkän koron rahastoihin yli kaksi vuotta (Roine & Vaihekoski 2018, 21).

2.2.4 Indeksirahastot

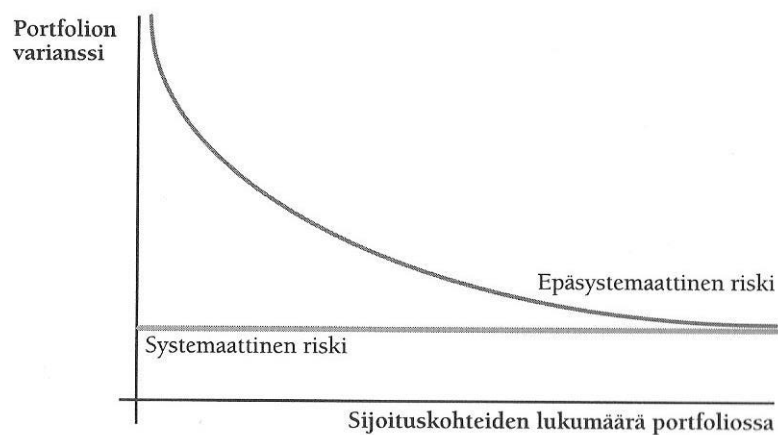
Indeksirahasto sijoittaa varansa indeksien perusteella, eli indeksirahasto sijoittaa niihin osakkeisiin, mitä indeksiin kuuluu (Roine ym. 2015, 8-9). Indeksejä on erilaisia ja esimerkiksi OMX Helsingin 25 indeksiin kuuluu 25 vaihdetuinta osaketta eri yhtiöistä (Kaupalehti). Indeksirahasto sijoittaa näihin 25 samaan osakkeeseen samassa suhteessa kuin OMX Helsinki 25 indeksi. Jos OMX Helsinki 25 vaihtaa jonkun näistä 25:stä osakkeesta pois ja ottaa uuden osakkeen tilalle, vaihtaa myös indeksirahasto vanhan osakkeen uuteen.

2.3 Asunto- ja metsäsijoittaminen

Asuntosijoittaminen ja metsäsijoittaminen perustuvat omistamiseen. Kummassakin vaihtoehdossa omistetaan joko asunto tai metsäalue, jota myymällä voi saada tuottoa. Asuntosijoittamisessa on kyse siitä, että asunnon omistava henkilö vuokraa asunnon eteenpäin toiselle henkilölle, joka maksaa asunnon vuokrauksesta vuokraa (OVV Asuntopalvelut). Metsäsijoittaminen toimii siten, että metsää omistava henkilö hoitaa metsää ja myy puita (Huuskonen 2015). Metsäomistaja voi esimerkiksi myydä puita metsäyhtiöille, kuten UPM:lle tai Stora Ensolle, joilta metsäomistaja saa maksun.

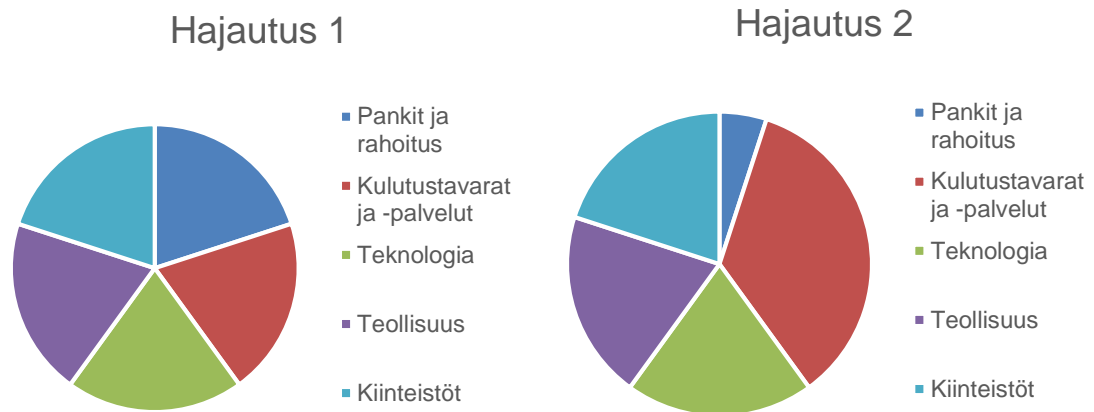
2.4 Hajauttaminen

Hajauttaminen on sijoittamista eri sijoituskohteisiin, jotta sijoituksen riski pienenee. Hajauttamalla oman sijoituksensa määrän eri kohteisiin, saa pienennettyä riskiä menettää koko sijoituksensa arvon (Hämäläinen 2014, 28). Epäsystemaattiseksi riskiksi kutsutaan riskiä, joka voidaan hajauttaa. Kuviossa 1 nähdään, kuinka epäsystemaattinen riski pienenee, kun portfoliossa on enemmän sijoituskohteita. Systemaattista riskiä ei voi hajauttaa, koska systemaattinen riski vaikuttaa markkinoilla kaikkiin sijoituskohteisiin samanaikaisesti. (Knüpfer & Puttonen 2012, 144-145.)

Kuvio 1. Systemaattinen ja epäsystemaattinen riski (Knüpfer & Puttonen 2012, 144).

Sijoittaessa on hyvä pelata varman päälle ja sijoittaa muutamaan eri sijoituskohteeseen. Sijoittamalla esimerkiksi metsärahaan ja terveysturvaan sijoitetaan kahteen eri toimialaan, jotka eivät ole riippuvaisia toisistaan. Jos esimerkiksi sijoitettaisiin vain metsärahaan ja sen arvo laskisi, kaikkien sijoitusten arvo olisi laskenut. Mutta hajauttamalla osa sijoitetuista varoista terveysturvaan, jonka arvo on nousussa, vain osa sijoituksen arvosta olisi laskenut.

Kuvio 2. Esimerkkisalkun hajautus (Heikinheimo 2017).

Kuviossa 2 on kaksi esimerkkiä hajautusvaihtoehdoista. Sijoitettavana on 1.000 euroa ja ne halutaan sijoittaa viiteen eri sijoituskohteeseen. Pankit ja rahoitus, kulutustavarat ja -palvelut, teknologia, teollisuus ja kiinteistöt. Kaikkiin kohteisiin voidaan sijoittaa saman verran, eli kaikkiin 200 euroa (hajautus 1). Hajautusvaihtoehdossa 2 on sijoitettu kulutustavarat ja -palvelut kohteeseen 300 euroa, koska on ajateltu sen pärjäävän paremmin kuin muut kohteet. Pankit ja rahoitus kohteeseen on sijoitettu vain 100 euroa, koska ollaan oltu epävarmoja sen arvon kehityksestä tulevaisuudessa (hajautus 2).

2.5 Sijoituskohteen tuotto-odotus

Tuotto-odotuksella tarkoitetaan sitä, kuinka suurta tuottoa odotetaan saatavaksi tietyllä aikavälillä, esimerkiksi omistetusta sijoitusrahastosta tai osakkeista (Pulkkinen 2017). Rahastojen tuotto-odotukseen vaikuttaa se, millainen rahasto on kyseessä. Korkorahastojen tuotto-odotukseen vaikuttaa esimerkiksi korkojen vaihtelu ja markkinan kehittyminen. (Roine ym. 2015, 15.) Esimerkiksi, jos rahastolla on tuotto-odotus 10 prosenttia, sijoitettu summa 200 euroa kasvaa 10 prosenttia = 220 euroa.

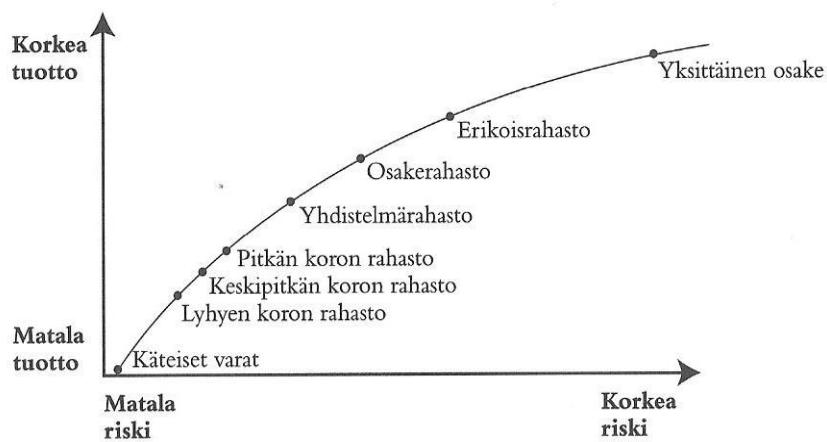
2.6 Sijoituskohteen likviditeetti

Likviditeetti tarkoittaa, kuinka helposti sijoituksen voi muuttaa rahaksi (Roine ym. 2015, 32). Osakkeet ja rahastot ovat yleensä likvidejä, koska ne voi nopeasti myydä ja muuttaa rahaksi (Sijoitustieto 2017). Moni pitää likvidisyyttä positiivisena asiana sijoituksessaan.

Yllättävien tilanteiden tulla kohdalle on hyvä, että mahdolliset sijoitukset ovat likviidejä, jotta sijoitukset saadaan nopeasti muutettua rahaksi.

2.7 Sijoituskohteen riski

Jokaisessa osakkeessa ja rahastossa on omat riskinsä. Esimerkiksi sijoittamalla osakkeisiin riskinä voi olla, että menettää osan tai kaikki sijoitetut varat. Riski kulkee käsikädessä tuotto-odotuksen kanssa. Mitä suurempi riski, sitä suurempaa tuottoa pyritään saamaan (Puttonen & Repo 2011, 85).

Kuvio 3. Muutamien sijoitusmuotojen vertailu tuotto-odotuksen ja riskin suhteen (Puttonen & Repo 2011, 34).

Kuviossa 3 nähdään, miten eri sijoitusmuodot asettuvat suhteessa tuottoon ja riskiin; kuinka sijoituksen tuoton noustessa myös riskin suuruus nousee. Käteiset varat ovat vähiten riskisiä, eikä niistä odoteta mitään tuottoa. Osakkeet ovat riskisin sijoitusmuoto, mutta niiden odotetaan myös tuottavan enemmän kuin rahastot.

2.7.1 Valuuttariski

Valuuttariskiksi kutsutaan valuuttojen keskinäistä arvonmuutosta, esimerkiksi dollarin arvon suhdetta euroon. Esimerkiksi tilanne, jossa sijoittajan kotivaluutta on euro ja sijoittaja tekisi sijoituksen dollareissa ja sitten dollarin arvo laskisi suhteessa euroihin. Sijoittajan

myydessä dollarimääräisen sijoituksen ja vaihtaessa varat takaisin euroihin, on sijoituksen arvo euroissa laskenut valuuttakurssin muutoksen takia. (Nikkinen & Rothovius & Sahlström 2002, 30.)

2.7.2 Korkoriski

Korkoriski on yhteydessä inflaatoriskiin. Jos inflaatio on nousussa, eli ostovoima laskee, korot nousevat. Jos korot nousevat, arvopapereiden hinnat laskevat ja, kun korot laskevat, arvopapereiden hinnat nousevat. (Nikkinen ym. 2002, 29.)

2.7.3 Inflaatoriski

Inflaatoriski tarkoittaa ostovoiman alenemista (Knüpfer & Puttonen 2012, 70). Inflaatoriskin toteutuessa sijoitetuilla varoilla ei ole sitä samaa ostovoimaa, kuin mikä varoilla oli sijoitushetkellä (Nikkinen ym. 2002, 29). Riskin takia sijoittaja haluaa jotain korvausta sijoitettujen varojen arvon alenemisesta. Sijoitukselle voidaan esimerkiksi haluta korkeampi korko. (Knüpfer & Puttonen 2012, 70.)

2.7.4 Likviditeettiriski

Likviditeettiriski on sitä, kun sijoitettua rahaa ei saa nopeasti muutettua takaisin rahaksi (Nikkinen ym. 2002, 30). Markkinatilannekin voi vaikuttaa sijoituksen likviditeettiin, sekä matala likviditeetti esimerkiksi rahaston arvonkehitykseen (Roine ym. 2015, 12). Asunnoissa voi olla likviditeettiriski, koska asuntoa ei välttämättä saa myytyä välittömästi ja markkinatilanne voi vaikuttaa asuntojen myyntiin (Roine & Vaihekoski 2018, 6).

2.8 Pitkä- ja lyhytaikainen sijoitus

Pitkäaikaiset sijoitukset ovat yli vuoden kestäviä sijoituksia. Lyhytaikaiset sijoitukset taas ovat alle vuoden mittaisia. (Roine ym. 2015, 7.) Pitkäaikaisia sijoitusmuotoja ovat esimerkiksi rahastot (Roine ym. 2015, 16) ja osakkeet (Naukkarinen 2017, 5). Talletustili sopii esimerkiksi lyhytaikaiseen sijoittamiseen (Roine & Vaihekoski 2018, 9).

2.9 Asuntosäästöpalkkiotili

Asuntosäästöpalkkiotili eli ASP-tili on tarkoitettu 15-39-vuotiaille henkilöille, jotka haluavat säästää ensimmäiseen asuntoonsa. Tilille tulee säästää asunnon hinnasta ainakin 10 prosenttia. ASP-tilille tulee olla siirrettynä 150-3.000 euroa vähintään kahdeksana kalenterivuosineljänneksenä eli noin kahden vuoden aikana, ennen kuin asunnon voi ostaa. (Valtiokonttori 2016, 2.)

Tilille maksetaan 1 prosentin korko ja tavoitteeseen päästyä, pankki maksaa tilille vielä 2-4 prosentin lisäkoron (Valtiokonttori 2016, 3). ASP-lainaan saan valtioneuvoston korkokuluille, jos korot nousevat yli 3,8 prosenttia. Valtio maksaa 70 prosenttia siitä osasta korkoja, mikä on yli 3,8 prosenttia. (Valtiokonttori 2016, 9.)

2.10 Osakesäästötili

Osakesäästötili on Suomessa uusi tapa sijoittaa ja se tulee voimaan vuonna 2020 (Terhema 2018). Tämä tili on yksityissijoittajille osakkeisiin tarkoitettu sijoittamisen työkalu (Etelävuori 2018). Osakesäästötilille talletetaan rahaa ja tällä tilillä olevalla rahalla voi ostaa ja myydä osakkeita. Osakkeista tulevat osingot maksetaan myös tälle osakesäästötilille. Tilin ideana on, ettei veroja joudu maksamaan ennen kuin varoja aletaan nostamaan tililtä. (Nalbantogly & Raeste 2018.) Tarkoituksena on helpottaa kotitalouksien sijoittamista sekä verotusta (Koistinen 2018).

2.11 Pitkäaikaissäästötili

Pitkäaikaissäästötili (PS-tili) on sijoitusväline, jolla sijoittaja voi varautua eläkkeelle jäämiseen. Sijoittaja tekee sopimuksen pankin kanssa ja he sopivat keskenään, milloin tilille sijoitetaan rahaa, mihin rahat sijoitetaan sekä, millaisia riskejä halutaan ottaa sijoituksissa. Kaikki sijoituksista tulevat tuotot maksetaan suoraan tälle tilille ja ne sijoitetaan taas eteenpäin. Tililtä ei voi nostaa sijoituksiaan ennen kuin henkilö on itse eläkkeellä ja 2013 vuoden jälkeen nostoja on voitu aloittaa tekemään 68-70-vuotiaana. (Veronmaksajat 2017.)

2.12 Sijoittamisen hyödyt pitkällä aikavälillä

Mitä pidempään henkilö on sijoittanut, sitä paremmat mahdollisuudet sijoittajalla on saada isommat tuotot tulevaisuudessa. Pitemmällä ajalla tuottoa ehtii kertyä paljon enemmän kuin pienellä aikavälillä. Siksi kaikkien olisi hyvä aloittaa sijoittaminen aikaisessa vaiheessa, jotta on varauduttu tulevaisuuteen.

Jos esimerkiksi seuraavat 30 vuotta sijoitettaisiin joka kuukausi 300 euroa 7 prosentin vuotuisen tuoton indeksirahastoon, sijoitus olisi 30 vuoden aikana kasvanut 346.358 euroon. Joka kuukausi sijoittamalla 300 euroa 30 vuoden ajan tekee yhteensä 108.000 euroa. Tämä tarkoittaa sitä, että tälle sijoitukselle on saatu 238.358 euron tuotto. (Sijoittaja.fi.) Joten miksi ei sijoitaisi joka kuukausi vähän yhdelle tilille, vaikka sillä olisikin pieni korko?

2.13 Omien menojen kirjaus

Omia kuukausittaisia menojaan on hyvä kirjata ylös, jotta nähdään mihin kaikkeen rahaa on mennyt kuukauden aikana. Menot kirjaamalla ylös huomataan myös kuinka paljon kuukauden lopussa jää niin sanottua ylimääräistä rahaa, jonka voisi mahdollisesti sijoittaa. Alla on kirjattu yleisiä menoja, joihin nuorella aikuisella saattaa kuukauden aikana mennä rahaa.

Nuorella aikuisella rahaa kuluu kuukaudessa joko vuokran tai yhtiövastikkeen maksuihin, riippuen asuuko vuokra-asunnossa vai omistaako oman asunnon. Asumiseen kuuluviin menoihin kuuluu myös sähkö-, vesi- ja lämmitysmaksut, jotka on voitu ottaa huomioon jo vuokran suuruudessa. Moni saattaa myös maksaa autopaikasta. (Havia ym. 2014, 142.)

Matkustus kuluihin kuuluu liikkuminen työpaikalle ja kouluun, joko julkisilla liikennevälineillä tai omalla autolla. Puhelin- ja internetmaksut, vakuutukset ja sairaskulut on myös hyvä ottaa huomioon. Syömiseen kuuluvat menot ovat tavalliset ruokaostokset, ravintoloissa käynti tai ruuan tilaaminen kotiin, sekä alkoholin ostaminen. (Havia ym. 2014, 142.)

Viihde ja vapaa-aikaan kuuluvia menoja ovat kaikki harrastukset sekä lomamatkoilla käynti ja erilaisten tapahtumien, kuten konserttien liput. Myös muille ostetut lahjat on

hyvä muistaa. Ei välttämättömiä hankintoja voi kuukauden aikana olla kalusteet, elektroniikka ja vaatteet. On myös muistettava kaikki muut omat kuukausittaiset menot, joita ei ole tässä kirjattu. (Havia ym. 2014, 142.)

Kirjaamalla asiat konkreettisesti ylös nähdään, kuinka paljon kuukaudessa rahaa menee välttämättömyyksiin kuten vuokraan ja syömiseen. Nähdään myös, kuinka paljon menee vähemmän tärkeisiin asioihin, kuten lomamatkoihin ja uusiin hankintoihin. Välttämättömyyksissä ei kannata alkaa pihtailemaan ja säästelemään. Kannattaa kuitenkin miettiä, tarvitseeko uusia vaatteita ja kannattaisiko kuitenkin kuukauden ylimääräinen raha sitenkin sijoittaa. Pörssisäätiön Osakeopas -oppaassa on valmis sijoitussuunnitelmapohja, johon jokainen voi kirjata omat varansa ja tavoitteet sijoittamiselle (Naukkarinen 2017, 38-39).

2.14 Aloittelevalle sijoittajalle

Mitä aikaisemmin sijoittamisen aloittaa sen parempi. Jos nuori aikuinen aloittaa sijoittamisen esimerkiksi nyt ja sijoittaa joka kuukausi 50 euroa, hän on sijoittanut seuraavan 30 vuoden ajan 18.000 euroa, johon lisätään vielä sijoituskohteen mukainen tuotto. Aloittelevan sijoittajan on hyvä esimerkiksi miettiä ensin, mitä varten hän on sijoittamassa ja lähteä eteenpäin siitä. Haluaako itse olla aktiivisesti sijoittamassa, vai sijoittaako rahastoon, jota hoitaa rahastonhoitaja? Oman sijoitustavan löytäminen ja tavoitteen luominen voi auttaa uutta sijoittajaa innostumaan ja onnistumaan. Pörssisäätiö on laatinut oman muistilistan mitä sijoittajan kannattaa ottaa huomioon sijoittaessaan (Sijoittajan sielunelämää, 26-27).

Omien tulojen, menojen, velkojen ja muun omaisuuden kirjaamisella ylös osataan arvioida, kuinka paljon voidaan sijoittaa ja kuinka paljon voidaan ottaa riskiä. Oma riskisietokyky kannattaa arvioida ja sijoittaa vain se määrä, jonka on valmis menettämään. (Sijoittajan sielunelämää, 26.)

Sijoitukset on hyvä hajauttaa eri toimialoille, eri sijoituskohteisiin ja lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin sijoituskohteisiin. Näin parannetaan tuoton mahdollisuutta. Jos sijoittaja haluaa ostaa tietyn yrityksen osakkeita, kannattaa seurata, mitä sijoitetussa yrityksessä tapahtuu. Yrityksen menestys heijastuu yrityksen osakkeiden arvoon ja osinkojen kasvuun, joten tietämällä mitä yrityksessä tapahtuu, voi halutessaan reagoida tilanteeseen. (Sijoittajan sielunelämää, 26-27.)

Sijoittaessa kannattaa arvioida, kuinka likvidi sijoituskohde on. Jos sijoittaja tarvitsee varoja nopeasti, sijoittaja voi joutua tinkimään myyntihinnasta. Sijoittajan on myös hyvä muistaa, että pitkäaikainen sijoitus on kannattavampi kuin lyhytaikainen. (Sijoittajan sielunelämää, 27.)

Internetistä löytyy testejä, jotka kertovat millainen sijoittaja henkilö voi olla. Esimerkiksi Osakesäästäjien keskusliiton nettisivuilta sekä Osuuspankin sivuilta voi tehdä kyseisen sijoittajaprofiili-testin. (Osakesäästäjien Keskusliitto 2018; Osuuspankki.) Osuuspankin testi on tarkoitettu vain pankin asiakkaille, mutta Osakesäästäjien keskusliiton testin voi tehdä kuka tahansa. Tällainen epävirallinen testi voi auttaa jotakuta löytämään oman tavan sijoittaa ja auttaa eteenpäin sijoittamisen aloittamisessa.

3 Eläke Suomessa

Vuonna 2017 Suomen väestöstä yli 65-vuotiaita oli 21,4 prosenttia (Tilastokeskus 2018). Luvun odotetaan kasvavan 22,6 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä ja jatkavan nousua tulevaisuudessa (Tilastokeskus 2016). Vuonna 2016 Suomessa oli 1.558.900 eläkkeensaajaa. Määrä oli kasvanut vuodesta 2013 noin 3 prosenttia. (Eläketurvakeskus 2017, 89.) Jos oletetaan vuoden 2016 eläkkeensaajien määrän kasvavan vuoteen 2020 samaa vauhtia kuin se on kasvanut vuodesta 2013, eläkkeensaajia olisi vuonna 2020 Suomessa 1.606.063.

3.1 Eläkeikä

Eläkeikä tarkoittaa ikää, jolloin henkilö voi siirtyä työelämästä eläkkeelle. Jokaisella on oma eläkeikänsä ja se määräytyy oman syntymävuoden perusteella. (Työeläke 2018a.) Alin eläkeikä on ikä, jolloin henkilö voi jäädä aikaisintaan eläkkeelle. (Työeläke 2018b) Työeläke.fi -sivuston eläkelaskuri antaa syntymävuoden perusteella jokaiselle alimman eläkeiän, sekä elinajan odotteen. Oman eläkeikänsä voi tarkistaa työeläke.fi/eläkelaskurit. (Työeläke 2018a.)

Eläkkeelle voi myös siirtyä myöhemmin, kuin mitä alin eläkeikä on. Jokaisesta kuukaudesta, joka ollaan pitempään työelämässä kuin mitä alin eläkeikä on, saa lykkäyskorotusta 0,4 prosenttia työeläkkeeseen (kts. 3.3). (Työeläke.fi 2018b.)

3.2 Eläkeiän nouseminen

Koska elämme koko ajan vanhemmiksi, olemme myös työelämässä pitempään. Eläkkeelle siirtymistä on vuoden 2017 alusta voimaan tulleen eläkeuudistuksen myötä muutettu niin, että eläkeikä on sopeutettu eliniän odotteen muutokseen. Yleisestä eläkeiästä (vuosien 2005-2016 välisenä aikana 63 vuotta) on luovuttu ja nyt eläkeikä määräytyy henkilön syntymävuoden mukaan. (Eläketurvakeskus työeläkelakipalvelu 2017.)

Vuonna 1960 syntyneiden eläkeikä on 64 vuotta ja 6 kuukautta ja heidän arvioidaan olevan eläkkeellä noin 21 vuotta. Vuonna 1990 syntyneiden arvioitu eläkeikä on 67 vuotta ja 6 kuukautta ja heidän arvioidaan olevan eläkkeellä noin 23 vuotta. Viimeisten 30 vuoden aikana eläkeikä on noussut noin kahdella vuodella.

Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä arvioidaan nousevan vuoden 2015 19,9 prosentista 29 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä (Tilastokeskus 2015). Vielä ei pystytä tarkkuudella sanomaan, miten eläkeläiset tarvitsevat palveluita ja lääkkeitä 50 vuoden päästä, kun 18-28-vuotiaat ovat 70-80-vuotiaita. Kuitenkin kaikkeen on aina hyvä varautua ja sen takia sijoittaminen kannattaa. Tulot tulevat useammilla putoamaan eläkkeellä ollessa ja moni tulee tarvitsemaan varoja itsestä huolehtimiseen.

Eläkeläiset kuluttavat yhtä paljon kuin nuoret aikuiset, osa eläkeläisistä kuluttaa jopa enemmän. Eläkeläisillä voi mennä paljon rahaa lääkke-, lääkäri- ja hoivakuluihin. Palveluiden hinnat saattavat myös nousta tulevaisuudessa huomattavasti, koska palveluntarjoajia on vähemmän ja käyttäjiä enemmän. (Poikonen & Silvola 2011, 17.) Puttonen ja Repo kirjoittavat, kuinka vanhemman väestön kuluttajahintaindeksi nousee nopeammin kuin nuoremman. Tähän liittyy se, että eläkkeellä olevat henkilöt kuluttavat vähemmän rahaa kulutustuotteisiin ja kuluttavat nuoria aikuisia enemmän terveydenhuoltoon ja vapaa-aikaan. (Puttonen & Repo 2011, 22.)

3.3 Työeläke

Työeläke on eläkettä, joka karttuu ansiotyöstä tai yrittäjän vahvistetun tötulon perusteella. Eläkettä karttuu 1,5 prosenttia eläkkeen perusteena olevista vuosiansioista. (Työeläke 2018c.) Työnantajan vastuulla on järjestää jokaisen työntekijän työeläketurva ja tämä toteutetaan yleensä ottamalla vakuutus työeläkevakuutusyhtiöstä. Eläketurvaa kerätään työnantajalta ja työntekijöiden palkoista perittävillä työeläkevakuutusmaksuilla.

Jokaisen työntekijän palkasta menee osa työeläkemaksuihin. Jos henkilö on yrittäjä, hoi-
taa hän itse oman työeläkkeensä maksun. (Työeläke 2017.) Työeläkkeen määrä riippuu
omasta palkkatasosta sekä kuinka kauan on ollut työelämässä (Elo). Työeläkkeestä voi
siis esimerkiksi huolehtia työeläkeyhtiö Elo, Varma tai Ilmarinen.

Kuvio 4. Eläkkeen karttuminen vuosiansioista (Työeläke.fi 2018c).

Kuvio 4 on Työeläke.fi -sivustolta ja seuraava esimerkki on sen mukaan laskettu. Vuonna
2017 Minnan vuosiansiot olivat 40.000 euroa. Eläkettä karttuu vuosiansioista 1,5 pro-
senttia. Minnalle on karttunut vuodelta 2017 työeläkettä 50 euroa kuukaudessa eli vuo-
dessa 600 euroa. Oman työeläkkeensä voi käydä laskemassa Työeläke.fi -sivustolta.

4 Tutkimus

Tutkimukseksi voidaan kutsua tiedon keräämistä sekä luokittelua. Tutkimuksessa kuuluu
selvittää taustatietoja ja hakea lisää tietoa ja kerätä se yhteen, josta muodostuu koko-
naisuus. (Vilkkä 2015, 30.) Tässä tutkimuksessa tutkin nuorten aikuisten sijoittamista
kyselystäni saaduillani vastauksilla.

4.1 Kyselyn toteutus ja aikataulu

Toteutin kyselyn käyttämällä Google Drive Forms -ohjelmaa. Valitsin tämän, koska oh-
jelmaa on selkeä käyttää ja sen muokkaaminen oli vaivatonta. Lomakkeen pääsi täyttä-
mään kaikki, joilla oli linkki lomakkeeseen, eikä omia tunnuksia Googleen tarvittu. Forms
-ohjelma latsi vastaukset automaattisesti Microsoft Excel muotoon, josta niitä oli helppo
analysoida.

Tein alustavat kysymykset helmikuussa 2018 ja muokkasin niitä kevään aikana. Alkuperäinen ajatukseni oli saada kyselylomake lähetettyä hyvissä ajoin ennen kesän alkua, jotta itselläni olisi aikaa kesällä aloittaa vastausten analysointi. Myös vastaajat, joille linkki oli lähetetty Metropolian sähköpostiin, ehtisivät nähdä sen ja vastaisivat kyselyyn ennen kuin lähtivät mahdollisille kesälomilleen.

Sain kyselylomakkeen lähetettyä 11. toukokuuta 2018 ja pidin lomaketta auki 30. kesäkuuta 2018 asti. Tässä ajassa uskoin saavani mahdollisimman paljon vastauksia. Seurasin myös, miten vastauksia tuli ja huomasin, että toukokuun aikana moni vastasi lomakkeeseen ja kesäkuuhun mennessä vastausten määrä alkoi laskea.

4.2 Kysymysten teema

Jaoin kysymykset kolmeen osaan, alkukysymyksiin, sijoituskysymyksiin ja eläkekysymyksiin. Alkukysymyksillä tarkennettiin, millainen henkilö oli kyseessä. Sijoituskysymyksillä puolestaan määriteltiin, millainen sijoittaja vastaaja oli. Eläkekysymyksillä taas saatiin selville, mitä vastaaja tiesi eläkkeeseen liittyvistä aiheista. Alkukysymyksillä on iso merkitys analyysissä, koska niiden avulla pystyi paremmin tutkimaan, miten esimerkiksi eri ikäryhmät tai miehet ja naiset kokevat sijoittamisen. Kyselylomakkeen pohja löytyy liitteenä 1.

Suurin osa kysymyksistä oli määritelty niin, että niihin pystyi antamaan joko ”Kyllä” tai ”Ei” -vastauksen. Näin vastaajien oli mahdollisimman helppo vastata kysymyksiin, ilman että heidän täytyi alkaa itse miettimään vastauksiaan sen enempää. Sijoittaminen ei ole kaikille tuttu aihe, joten yksinkertaiset vastausvaihtoehdot olivat mielestäni tähän kyselyyn sopivat. Koska tutkimus haluttiin pitää rajattuna, avoimet kysymykset olisivat voineet tuoda liikaa erilaisia muuttujia analyysiin. Yksinkertaiset ”Kyllä” tai ”Ei” -vastauksen toivat analyysiin tarkkuutta. Kaikki kysymykset olivat pakollisia vastata. Näin varmistettiin, että vastaukset ovat vertailukelpoiset.

4.3 Kyselyyn vastanneiden seulonta

Kyselyyn olin valinnut vastaajiksi kaikki 18-28-vuotiaat, sukupuolesta riippumatta. Vastaajat voivat olla joko opiskelijoita tai työssä käyviä, työttömiä tai opiskelun ohessa työssä olevia. Vastaaja voi asua joko vanhempiansa luona, omassa asunnossaan, vuokra-

asunnossa tai asumisoikeusasunnossa. Vastaajien lukumäärällä ei ollut ylärajaa. Kaikki eivät välttämättä ole innokkaita vastaamaan kyselyihin, joten oli tärkeää saada kyselylomake lähetettyä laajalle joukolle.

Lähetin linkin kyselylomakkeeseen kaikille lähipiiristäni, jotka osuivat vastaajaprofiiliin. Lisäksi pyysin heitä laittamaan linkin eteenpäin omille kontakteilleen. Linkki lomakkeeseen julkaistiin kahdella eri Facebook-tilillä ja linkki lähetettiin myös osalle Metropolian opiskelijoista. Linkki lomakkeeseen lähti varsin suurelle joukolle ihmisiä, joista suurin osa sopi vastaajaprofiiliin.

Tutkimukseen sai vastata täysin nimettömästi, eikä vastauksista pysty tunnistaman vastaajia. Kaikki vastaukset, jotka sain, on analysoitu tutkimuksessa. Ketään yksittäistä vastaajaa ei ole poimittu tutkimuksessa esiin tai jätetty sen ulkopuolelle.

5 Kyselytutkimuksen tulokset

Kyselyyn vastasi 207 nuorta aikuista, iältään 18-28-vuotiaita. Yli puolet vastanneista oli 21-24-vuotiaita. Vastaajista 125 oli naisia ja 82 miehiä. Kyselytutkimuksen tuloksissa käydään läpi, millaiseksi eri ikäryhmät kokivat sijoittamisen ja vaikuttiko sijoittamiseen vastaajan ikä, työssä käynti tai opiskelu. Myös naisten ja miesten sijoittamista ja miten sijoittaminen erosi heidän kesken, on analysoitu.

Oletukseni on, että nuorin ikäryhmä, eli 18-20-vuotiaat, eivät sijoita yhtä paljon kuin vanhemmat ikäryhmät. Olettamaan liittyy se, että nuorilla aikuisilla ei välttämättä ole paljon tietoa sijoittamisesta tai he uskovat, ettei heillä ole tarpeeksi rahaa sijoittaakseen. Miesten ja naisten välisestä sijoittamisesta oletus on, että miehet sijoittavat naisia enemmän.

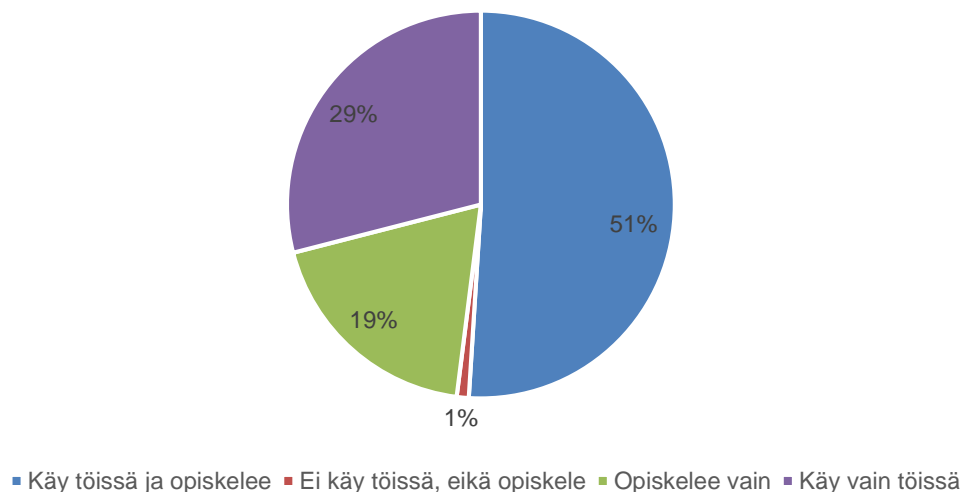
Eläkeosiosta oletan, että suurin osa vastaajista ei tiedä omaa eläkeikänsä, koska se ei ole suurelle osalle nuorista aikuisista ajankohtainen vielä vuosiin. Voidaan olettaa, että työelämässä olevat sijoittavat enemmän kuin henkilöt, jotka eivät ole työelämässä. Työeläke-käsitteen oletan suurimman osan työssäkäyvistä tietävän ja oletan, että yli puolet vastaajista ovat ajatelleet sijoittavansa tulevaisuudessa eläkkeensä varalta.

5.1 Vastaajat

Vastaajien taustojen määrittelyllä voitiin heidän sijoitustottumuksia vertailla toisiinsa paremmin, sekä vastauksien analysointi oli selkeämpää. Esimerkiksi sijoittavatko henkilöt, jotka käyvät töissä tai opiskelevat samalla, enemmän kuin henkilöt, jotka eivät käy töissä. Sijoittavatko vastaajista enemmän henkilöt, jotka tietävät onko heillä ylimääräistä rahaa sijoitettavaksi, kuin vastaajat, jotka eivät tiedä?

Vastaajista 79 prosenttia asui vuokra-asunnossa, omassa asunnossa 8 prosenttia, vanhempien luona asui 13 prosenttia ja asumisoikeusasunnossa 0,5 prosenttia. Melkein 80 prosenttia vastaajista asui vuokra-asunnoissa, ja noin 23 prosenttia heistä ei ollut työelämässä. Vuokra-asunnossa asuvista vastaajista 54 prosenttia opiskeli ja oli samaan aikaan työelämässä.

Taulukko 1. Opiskeleeko vai onko töissä.

Taulukko 1 havainnollistaa kuinka moni vastaajista oli opiskelija, työssäkäyvä tai oli työelämässä samaan aikaan kun opiskeli tai ei opiskellut eikä ollut työelämässä. Kyselyyn osallistuneista 51 prosenttia oli samaan aikaan työelämässä, kun opiskeli. Vastaajista 29 prosenttia oli työelämässä, mutta ei opiskellut. Ja 19 prosenttia opiskeli, mutta ei työskennellyt. Vain prosentti vastaajista ei opiskellut tai käynyt töissä.

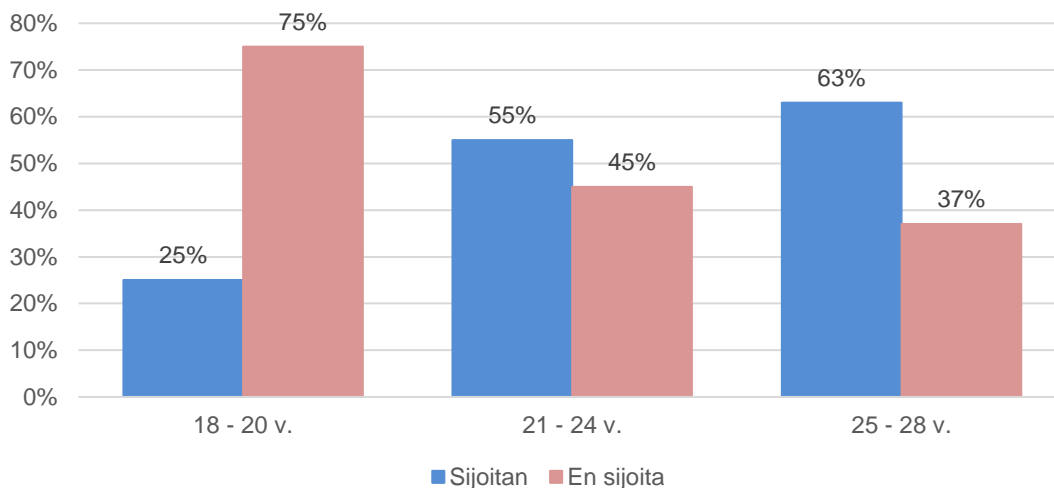
Työssä käyvistä vastaajista 56 prosenttia sijoitti ja vastaajista, jotka eivät olleet työelämässä, 51 prosenttia sijoitti. Vain opiskelevista vastaajista 50 prosenttia sijoitti. Voidaan huomata, ettei vastaajan opiskelu- tai työstatuksella oli väliä sijoittamisen kannalta.

5.2 Sijoittaminen

Kaikista vastaajista 55 prosenttia sijoitti. Taulukosta 2 huomataan, kuinka sijoittaminen hajautuu eri ikäryhmittäin. Kolme neljästä 18-20-vuotiaista ei sijoittanut lainkaan ja 21-24-vuotiaista noin puolet sijoittivat. Havaitaan, että todennäköisyys sijoittamiselle kasvaa, kun henkilö vanhenee.

Taulukko 2. Miten eri ikäryhmät sijoittivat

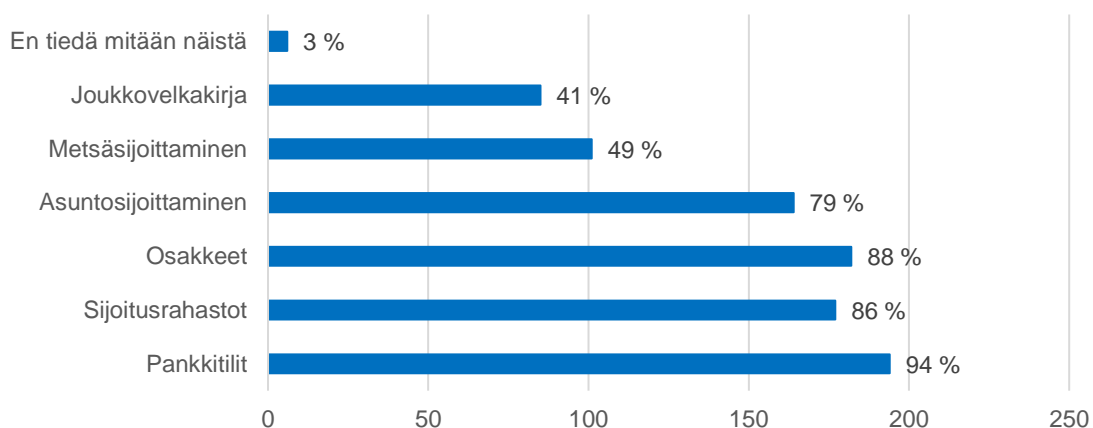

Vain työelämässä olevista vastaajista 54 prosenttia sijoitti ja opiskelevista vastaajista 50 prosenttia sijoitti. Samaan aikaan työelämässä olevista opiskelijoista 57 prosenttia sijoitti. Sijoittaminen on siis melko tasaista riippumatta siitä, oliko vastaaja opiskelija, työsäkävä vai molempia.

5.3 Sijoitusmuotojen tunteminen

Kyselylomakkeessa selvitettiin, millaiset sijoitusmuodot olivat vastaajille tuttuja. Vaihtoehtoina olivat: pankkitilit, sijoitusrahastot, osakkeet, asunto- ja metsäsijoittaminen sekä joukkovelkakirjalainat. Olin myös antanut yhdeksi vastausvaihtoehdoksi ”En tiedä mitään näistä”. Kuusi vastanneista oli valinnut ”En tiedä mitään näistä”. Kuusi vastaajaa 207:stä, eli noin 3 prosenttia ei tiennyt, että osakkeita ja pankkitiliä voidaan pitää sijoitusmuotona.

Taulukko 3. Sijoitusmuotojen tunteminen.

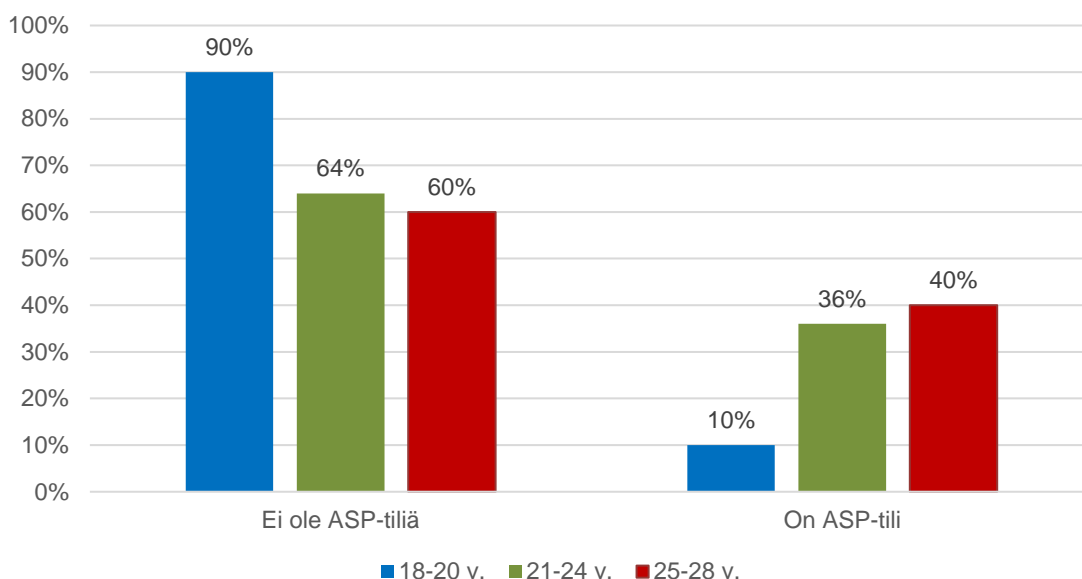

Taulukosta 3 nähdään, miten vastaukset jakoutuivat. Sijoitusmuotona osakkeet, sijoitusrahastot sekä pankkitili oli suurimmalle osalle tutuimmat. Melkein kaikki tiesivät, että pankkitiliä voidaan pitää sijoitusmuotona. Pankkitilille saa hyvin vähän korkoa, jos ollenkaan. Metsäsijoittaminen ja joukkovelkakirjat eivät olleet tuttuja kaikille. Asuntosijoittamisen tiesi kuitenkin melkein 80 prosenttia vastaajista. Voi olla, että asuntosijoittamisen ymmärtää helpommin, koska vuokraaminen on tuttua ja moni ei välttämättä tiedä miten metsäsijoittaminen toimii.

5.4 ASP-tili

Kaikista vastaajista 65 prosentilla ei ollut ASP-tiliä. Taulukossa 4 havaitaan, kuinka monella eri ikäryhmistä on ASP-tili. Huomataan, että 18-20-vuotiaista suurella osalla ei ollut ASP-tiliä ja 21-24-vuotiaista yli puolella ei sitä ollut. Ikäryhmästä 25-28-vuotiaat, kolme viidestä ei omistanut ASP-tiliä.

Taulukko 4. Kuinka monella on ASP-tili.

Työssä käyvistä opiskelijoista 44 prosenttia omisti ASP-tilin. Vain opiskelevista vastaajista 27 prosentilla oli ASP-tili ja vain töissä olevista vastaajista 23 prosenttia omisti ASP-tilin. Vuokra-asunnoissa asuvista 37 prosentilla oli ASP-tili ja vanhempiensa luona asuvista 31 prosentilla oli ASP-tili. Vastaajilla, joilla ei vielä ole omaa asuntoa, luulisi olevan ASP-tili. Mistä johtuu, ettei useammalla ole ASP-tiliä?

5.5 Vanhempien sijoittaminen

Taulukossa 5 havainnollistetaan sijoittavatko vastaajat, jos heidän vanhempansa sijoittavat. Jos omat vanhemmat sijoittivat, jopa 72 prosenttia vastaajista myös sijoitti. Taas 28 prosenttia ei sijoittanut, vaikka vanhemmat sijoittivat. Vastaajista 59 prosenttia ei sijoittanut, jos heidän vanhempansa eivät sijoittaneet. Vastaajista 67 prosenttia ei myöskään sijoittanut, jos vastaajat eivät tieneet sijoittavatko heidän vanhempansa vai eivät. On siis todennäköisempää, että nuori aikuinen sijoittaa, jos hänen vanhempansa myös sijoittavat.

Taulukko 5. Sijoittaako, jos vanhemmat sijoittavat.

		Sijoittavatko vanhempasi?		
		Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Sijoitatko	Kyllä	72 %	41 %	33 %
	En	28 %	59 %	67 %
Yhteensä		100 %	100 %	100 %

Koska sijoittaminen voi tuntua haastavalta, voi oman vanhemman malli olla tärkeää. Jos oma vanhempi sijoittaa, voi kysyminen sijoittamisesta ja mallin ottaminen varojen sijoittamiseen olla vaivattomampaa. Omalta vanhemmaltaan voi olla helpompaa pyytää apua sijoittamiseen, kuin tuntemattomalta pankin työntekijältä. Kotoa tuleva kannustus voi motivoida montaa nuorta aikuista, kuten selviää Danske Bankin teettämässä tutkimuksessa (Elä nyt 2017, 11).

5.6 Ylimääräiset varat

Kyselylomakkeessa kysyttiin kuinka paljon vastaajilla jää ylimääräistä rahaa vuokran, ruuan ja muiden hyödykkeiden jälkeen. Vastaajista 74 prosenttia tiesi kuinka paljon heillä jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa. Vastaajista 26 prosenttia, jotka eivät tieneet kuinka paljon heillä jää kuukaudessa ylimääräistä rahaa, jopa 70 prosenttia asui vuokra-asunnossa ja 6 prosentilla näistä vastaajista oli oma asunto. Nämä 76 prosenttia eivät tiedä kuinka paljon heillä jää ylimääräistä rahaa vuokran tai yhtiövastikkeen jälkeen. Nämä henkilöt eivät ole välttämättä varautuneet, jos yhtäkkiä tulisi tarve ylimääräiselle rahalle.

Taulukko 6. Tietää, kuinka paljon jää ylimääräistä rahaa.

Taulukossa 6 havainnollistetaan tietävätkö vastaajat, kuinka paljon heille jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa, riippuen ovatko vastaajat työelämässä vai eivät. Työssäkäyviä vastaajia, jotka tiesivät kuinka paljon heillä jää rahaa kuukaudessa, oli yli puolet. Työssäkäyvistä taas 16 prosenttia ei tiennyt kuinka paljon heillä jää kuukaudessa rahaa hyödykkeiden jälkeen. Kaikista työssä käyvistä vastaajista 77 prosenttia tiesi kuinka paljon heillä jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa. Työssä käyviä opiskelijoita oli 51 prosenttia ja heistä 78 prosenttia tiesi kuinka paljon heillä jää kuukaudessa ylimääräistä rahaa.

Vastaajista 57 prosenttia sijoitti, jos he tiesivät kuinka paljon heillä jää kuukaudessa ylimääräistä rahaa. Eli yli puolet vastaajista, jotka olivat tietoisia siitä kuinka paljon heillä jää ylimääräistä, ovat laittaneet nämä varat hyötykäyttöön. Jos henkilö tietää, että hänellä jää kuukaudessa esimerkiksi 50 euroa tai 200 euroa, hän on valmis sijoittamaan nämä varat siinä toivossa, että ne kasvaisivat suuremmaksi.

5.7 Sijoituksen tarkoitus

Kaikista sijoittavista vastaajista vain 48 prosentilla oli tarkoitus sijoituksilleen ja 52 prosentilla ei ollut tarkoitusta. Kyselyssä ei kysytty mikä tarkoitus sijoituksella on, mutta voidaan olettaa, että osalla saattaa oman asunnon hankinta. Vastaajista vain 35 prosentilla oli ASP-tili. Sijoituksella ei kuitenkaan tarvitse olla mitään suurempaa tarkoitusta. Sijoittamalla varansa edes pieni tuottoiseen, mutta pieni riskiseen sijoituskohteeseen, saa paremman tuoton sijoitukselleen kuin pankkitilillä.

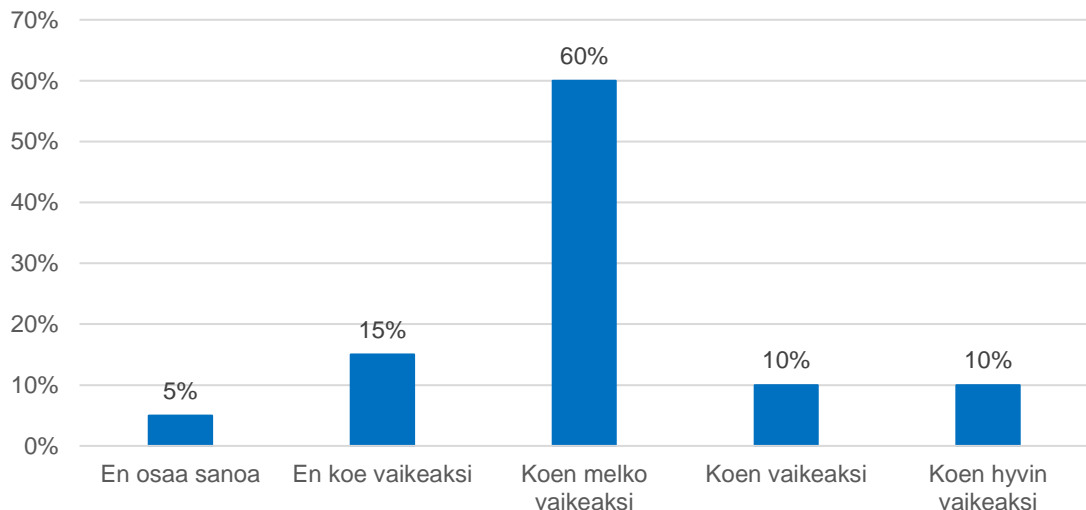
5.8 Lainan otto

Vastaajista 77 prosenttia oli ottanut lainaa. Lainaa oli ottanut ikäryhmästä 18-20-vuotiaat 50 prosenttia, 21-24-vuotiaista 77 prosenttia ja 25-28-vuotiaista 84 prosenttia. Todennäköisyys lainan ottamiselle kasvaa henkilön vanhetessa. Opiskelevista vastaajista 77 prosenttia oli ottanut lainaa. Työssä olevista vastaajista 81 prosenttia oli myös ottanut lainaa. Lainan ottajista 36 prosenttia omistaa ASP-tilin. Sijoittavista vastaajista lainaa oli ottanut 81 prosenttia. Ei sijoittavista lainaa oli ottanut 72 prosenttia. On siis todennäköisempää, että henkilö on ottanut lainaa, jos hän sijoittaa.

5.9 Sijoittamisen vaikeus

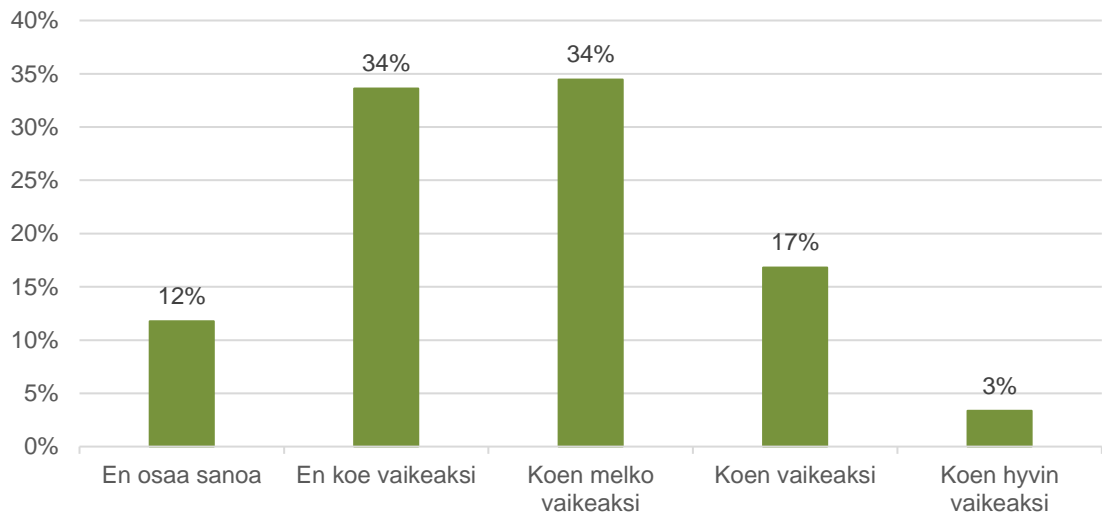
Taulukoissa 7, 8 ja 9 havainnollistetaan, kuinka vaikeaksi eri ikäryhmät kokevat sijoittamisen. Vastaajista 10 prosenttia oli ikäryhmästä 18-20-vuotiaat, 57 prosenttia 21-24-vuotiaita ja 25-28-vuotiaita oli 33 prosenttia. Kokonaisuutena 18-28-vuotiaista 59 prosenttia sitä mieltä, että sijoittaminen oli melko vaikeaa, vaikeaa tai hyvin vaikeaa. Sijoittaminen ei ole nuorille välttämättä jokapäiväistä ja heillä ei ole kanavaa, josta he saisivat sijoittamisesta tietoa.

Taulukko 7. Sijoittamisen kokemukset 18-20-vuotiaat.

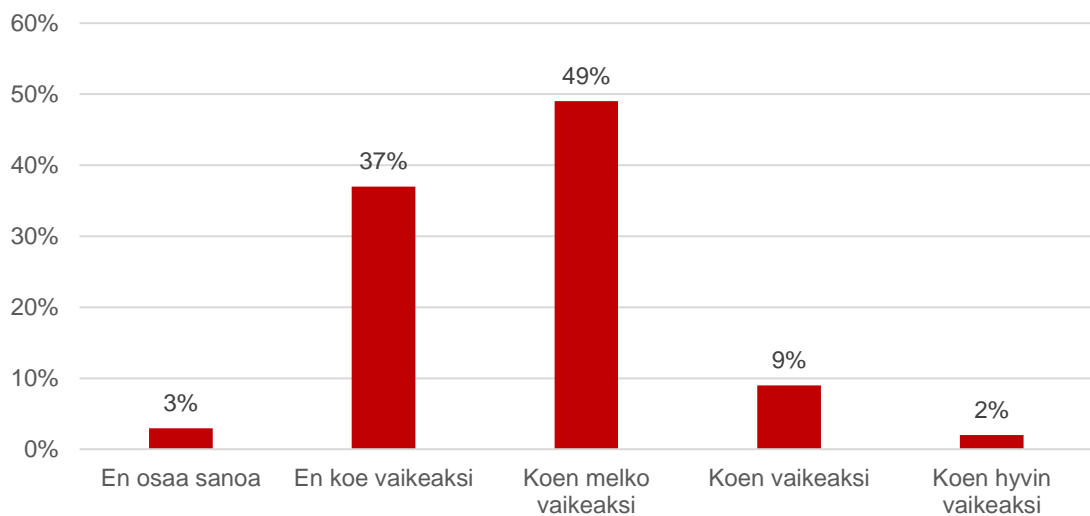
Ikäryhmästä 18-20-vuotiaat, 80 prosenttia koki sijoittamisen melko vaikeaksi, vaikeaksi tai hyvin vaikeaksi. Suurin osa tästä ikäryhmästä koki sijoittamisen melko vaikeana ja 15 prosenttia ei kokenut sijoittamista vaikeana.

Taulukko 8. Sijoittamisen kokemukset 21-24-vuotiaat.

Ikäryhmästä 21-24-vuotiaat, 54 prosenttia koki sijoittamisen melko vaikeaksi, vaikeaksi tai hyvin vaikeaksi. Vaikeaksi sijoittamista ei kokenut 34 prosenttia, joka on suurempi osuus kuin 18-20-vuotiaista.

Taulukko 9. Sijoittamisen kokemukset 25-28-vuotiaat.

Ikäryhmästä 25-28-vuotiaat, noin 60 prosenttia piti sijoittamista melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Tämän ikäryhmän vastaajista 37 prosenttia ei kokenut sijoittamista vaikeaksi. Tämän ”En koe vaikeaksi” -vastauksen prosenttimäärän nousemisesta voidaan ajatella, että vanhetessa sijoittaminen saattaa tulla ajankohtaisemmaksi ja sijoittamisesta on hankkinut lisää tietoa.

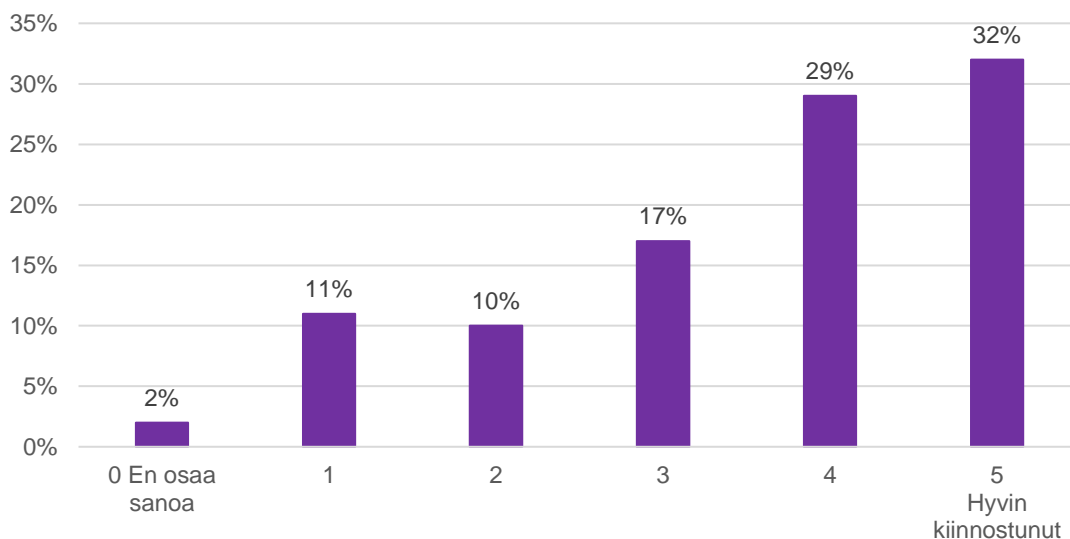
Kaikissa ikäryhmissä vähintään yli puolet kokivat sijoittamisen melko vaikeaksi, vaikeaksi tai hyvin vaikeaksi ja 18-20-vuotiaiden ryhmässä näin koki 80 % vastaajista. Tulisiko nuorille opettaa sijoittamisen käytännön asioita tai talouteen liittyviä aiheita enemmän jo peruskoulussa, jotta heillä olisi jonkinlainen käsitys siitä, mitä sijoittaminen on? Koska sijoittamista ei pidetä tavallisena oppiaineena peruskoulussa, voi sijoittamisen ajatella olevan hankalampaa kuin se oikeastaan onkaan.

5.10 Kiinnostus sijoittamisesta

Nordean 2018 teettämässä tutkimuksessa selvisi, että alle 25-vuotiaat halusivat lisää tietoa sijoittamisesta ja sen puute on yksi syy siihen, etteivät he sijoita. (Nordea 2018a.) Eli muistakin tutkimuksista nousee esille, että taloustiedon tunteminen olisi tärkeää ja hyödyllistä.

Taulukossa 10 nähdään, kuinka kiinnostuneita vastaajat olivat sijoittamisesta. Kyselyssä laskin vastaajien kiinnostusta sijoittamisesta asteikolla 0-5, jossa 1 tarkoitti ”En ole kiinnostunut” ja 5 tarkoitti ”Hyvin kiinnostunut”. Asteikossa 0 tarkoitti ”En osaa sanoa”. Vastaajat ovat olleet tasaisen kiinnostuneita sijoittamisesta.

Taulukko 10. Kiinnostus sijoittamiseen.

Noin 60 prosenttia oli valinnut joko sarakkeen 4 tai 5 ja heistä 48 prosenttia piti sijoittamista vaikeana tai hyvin vaikeana. Eli nuoret aikuiset ovat kiinnostuneita sijoittamisesta,

mutta pitävät sitä vaikeana eikä heillä ole ehkä kanavaa mistä saada tai hankkia tarvittavaa tietoa. Tämän takia koulutuksessa olisi hyvä käydä läpi edes perussijoittamisen käsitteet. Kaikilla olisi hyvä olla perustiedot sijoittamisesta, jotta heillä on välineet tehdä päätöksiä omista varoistaan.

Sijoittavista vastaajista 76 prosenttia oli valinnut joko sarakkeen 4 tai 5, eli he olivat hyvin kiinnostuneita sijoittamisesta. Sijoittavista vastaajista 16 prosenttia oli valinnut sarakkeen 3 ja 7 prosenttia oli valinnut joko sarakkeen 1 tai 2, joten he eivät olleet niin kiinnostuneita sijoittamisesta. Ei sijoittavista vastaajista 44 prosenttia oli valinnut sarakkeen 4 tai 5. Eli, vaikka nämä vastaajat eivät sijoita, he kuitenkin ovat kiinnostuneita sijoittamisesta. Näillä vastaajilla ei välttämättä ole ylimääräisiä varoja sijoitettavaksi tai he eivät vain ole saaneet aikaiseksi sijoittamisen aloittamista. Ei sijoittavista vastaajista 18 prosenttia oli valinnut sarakkeen 3 ja 38 prosenttia oli valinnut joko sarakkeen 1 tai 2, eli he eivät olleet aivan yhtä kiinnostuneita sijoittamisesta.

Ikäryhmästä 18-20-vuotiaat 80 prosenttia koki sijoittamisen joko melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Heistä 63 prosenttia oli valinnut sarakkeen 4 tai 5. Ikäryhmästä 21-24-vuotiaat 54 prosenttia koki sijoittamisen joko melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Heistä 43 prosenttia oli valinnut sarakkeen 4 tai 5. Ikäryhmästä 25-28-vuotiaat 60 prosenttia koki sijoittamisen joko melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Heistä 52 prosenttia oli valinnut sarakkeen 4 tai 5. Eli kaikista ikäryhmistä yli puolet vastaajista, oli ollut hyvin kiinnostuneita sijoittamisesta, vaikka he pitivät sijoittamista vaikeana.

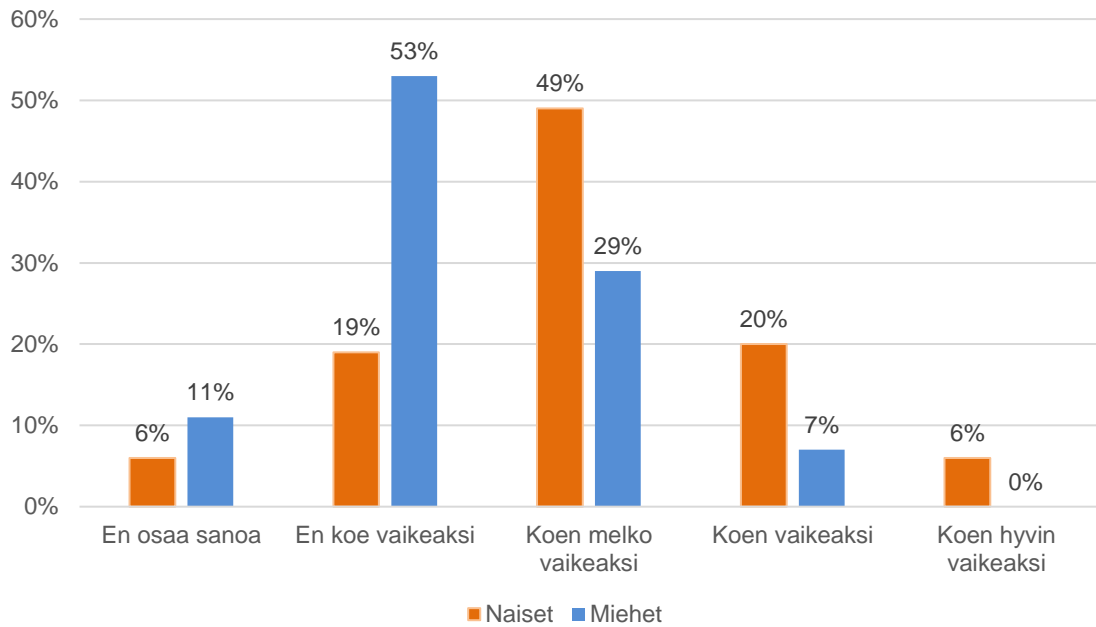
5.11 Naisten ja miesten sijoittaminen

Vastaajista 60 prosenttia oli naisia ja 40 prosenttia miehiä. Kyselyyn vastanneista miehistä jopa 68 prosenttia sijoitti, kun taas 46 prosenttia naisista sijoitti. Nordean tutkimuksesta 2018 selviää, että naiset eivät säästä tai sijoita yhtä paljon kuin miehet. Naiset myös sijoittivat varovaisemmin miehiin verrattuna. (Nordea 2018b.) Mistä johtuu, että naiset ovat varovaisempia sijoittajia kuin miehet?

Taulukossa 11 nähdään, miten naiset ja miehet kokivat sijoittamisen. Naisista noin 75 prosenttia piti sijoittamista joko melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Miehistä 37 prosenttia piti sijoittamista joko melko vaikeana tai vaikeana. Kukaan miehistä ei pitänyt sijoittamista hyvin vaikeana. Naisista 21 prosenttia oli hyvin kiinnostuneita sijoittamisesta (valinneet sarakkeen 4 tai 5) ja tästä 21 prosentista 12 prosenttia piti sijoittamista

joko melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Miehistä 49 prosenttia oli hyvin kiinnostuneita sijoittamisesta (valinneet sarakkeen 4 tai 5) ja heistä myös noin 12 prosenttia piti sijoittamista joko melko vaikeana tai vaikeana.

Taulukko 11. Miesten ja naisten kokemukset sijoittamisesta.

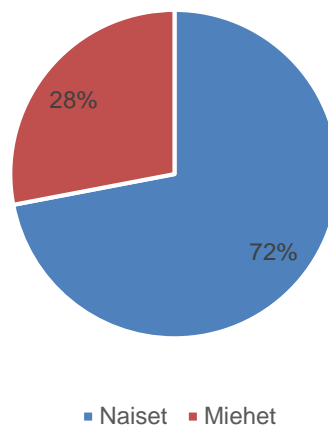
Taulukossa 12 havainnollistetaan naisten ja miesten eroja sijoittamisessa. Miehet olivat kiinnostuneempia sijoittamisesta kuin naiset ja naiset pitivät sijoittamista paljon vaikeampana kuin miehet. Naisten vanhemmista 46 prosenttia sijoitti, jolloin 30 prosenttia naisista sijoitti myös. Miesten vanhemmista 56 prosenttia sijoitti, jolloin 40 prosenttia miehistä sijoitti myös.

Taulukko 12. Naisten ja miesten vertailu.

	Naiset	Miehet
Sijoittaa	46 %	68 %
Hyvin kiinnostunut sijoittamisesta	21 %	49 %
Ei ole kiinnostunut sijoittamisesta	13 %	7 %
Pitää sijoittamista melko vaikeana, vaikeana, hyvin vaikeana	74 %	37 %
Hyvin kiinnostunut sijoittamisesta ja pitää sijoittamista melko vaikeana, vaikeana, hyvin vaikeana	12 %	12 %
Ei koe sijoittamista vaikeana	19 %	53 %
Vanhemmat sijoittavat	46 %	56 %
Sijoittaa ja vanhemmat myös	30 %	44 %

Naisista 70 prosenttia oli työelämässä, joko kokoaikaisesti tai opiskelun ohessa ja miehistä 68 prosenttia. Työelämässä olleista naisista 53 prosenttia tiesi kuinka paljon heillä jää kuukaudessa ylimääräistä rahaa ja miehistä 55 prosenttia tiesi kuinka paljon heillä jää ylimääräistä rahaa kuukaudessa. Tulevaisuuden suunnittelussa auttaa, jos tietää kuinka paljon varoja jää välttämättömien hankintojen jälkeen.

Taulukko 13. Vastaajat, jotka eivät tieneet kuinka paljon heillä jää ylimääräistä rahaa.

Taulukossa 13 nähdään, että 72 prosenttia vastaajista oli naisia, jotka eivät tieneet kuinka paljon heillä jää kuukaudessa ylimääräistä rahaa. Miehistä vain 28 prosenttia ei tiennyt. Mistä johtuu, että miehet tuntuvat olevan enemmän tietoisia omista varoistaan ja miten he niitä käyttävät kuin naiset?

5.12 Tietämys työeläkkeestä

Vastaajista noin 74 prosenttia tiesi mikä on työeläke, mutta noin 52 prosenttia ei tiennyt mistä eläke muodostuu. Työssä käyvistä 78 prosenttia tiesi mikä on työeläke, kun 22 prosenttia työssäkäyvistä ei tiennyt mikä se on. Työeläke on kuitenkin käsite, joka jokaisen kuuluisi tietää. Vastaajista 13 prosenttia, jotka eivät tieneet mikä on työeläke, tiesivät mistä eläke muodostuu. Tämä pistää miettimään ymmärtävätkö nämä vastaajat oikeasti eläkekäsitteen ja vastasivatko he niin kuin oikeasti ajattelivat. Vastaajista 45 prosenttia, jotka tiesivät mikä työeläke on, tiesivät mistä eläke muodostuu.

5.13 Tietämys eläkeistä

Vastanneista 78 prosenttia ei tiennyt omaa eläkeikäänsä. Tämä on ymmärrettävää, koska harva tietää omaa eläkeikäänsä vielä alle 30-vuotiaina. Moni alle 30-vuotias ei ajattele, että heillä on edessään vielä melkein 40-vuotta työntekoa. Ikäryhmiä vertaillessa havaittiin, että vanhimmasta ikäryhmästä, 25-28-vuotiaat, 71 prosenttia ei tiennyt omaa eläkeikäänsä. Oma eläkeikäänsä ei tiennyt 84 prosenttia 21-24-vuotiaista ja nuorimmasta ikäryhmästä, 18-20-vuotiaat, 70 prosenttia ei tiennyt omaa eläkeikäänsä.

5.14 Omat tulevaisuuden näkymät

Vastaajista 39,6 prosenttia oli vastannut kysymykseen: ”Luuletko tarvitsevasi eläkkeellä ollessasi enemmän varoja kuin työelämässä?”, en. Taas 42 prosenttia ei osannut sanoa, tarvitsevatko he tulevaisuudessa enemmän varoja. Vain 18,4 prosenttia uskoo tarvitsevänsä enemmän varoja ollessaan eläkkeellä, kuin nyt.

Puttonen ja Repo kirjoittavat, että sijoittaminen eläkeikää varten ei tunnu olevan monelle tärkeää. Moni ei ajattele sitä, että heidän tulonsa tulevat pienenevänsä huomattavasti ja kulut saattavat nousta. (Puttonen & Repo 2011, 22-23.) Jos on sijoittanut hyvin ja säästöt on kertynyt, voi eläkkeellä ollessaan olla melkeinpä huoletta.

Kaikista vastaajista 71 prosenttia aikoi sijoittaa joskus miettien omaa eläkettään. Taulukosta 14 havaitaan, että sijoittavista vastaajista 78 prosenttia oli ajatellut sijoittaa myös eläkepäivien varalle. Ei sijoittavista vastaajista, 63 prosenttia oli miettinyt sijoittamista

eläkepäivien varalle. Vain prosentti ei sijoittavista vastaajista, eivät olleet ajatelleet sijoittamista myöskään eläkepäivien varalle. Ja vain 4 prosenttia tällä hetkellä sijoittavista vastaajista ei ollut ajatellut sijoittamista eläkepäivien varalle.

Taulukko 14. Aiotko joskus sijoittaa eläkepäivien varalle, verrattuna sijoitatko.

		Aiotko joskus sijoittaa eläkepäivien varalle?			
		Kyllä	En	En osaa sanoa	Yhteensä
Sijoitatko	Kyllä	78 %	4 %	18 %	100 %
	En	63 %	1 %	36 %	100 %

Nordean vuonna 2017 suomalaisille teettämässä kyselyssä 25 prosenttia uskoi, että heidän eläkkeensä riittää kaikkeen, mitä he haluavat tehdä eläkkeellä ollessaan. Isoin osa vastaajista tiesi, että eläkkeeseen on hyvä varautua, mutta vain puolet heistä oli alkanut oikeasti varautumaan siihen esimerkiksi säästämällä. (Nordea 2017.) Tulevaisuuttaan kannattaa miettiä jo nyt, jos haluaa tehdä eläkkeellään muutakin kuin istua kotona.

6 Päätäntö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten nuoret aikuiset sijoittavat ja miten he tuntevat sijoittamiseen sekä eläkkeeseen liittyviä käsitteitä. Työn tutkimusosuus pohjautui kyselylomakkeeseen, joka oli suunnattu nuorille aikuisille ja johon loppujen lopuksi vastasi 207 nuorta aikuista. Työtä lähdettiin tutkimaan kolmen kysymyksen avulla:

1. Sijoittavatko nuoret aikuiset?
2. Tuntevatko he sijoitustuotteita?
3. Miten hyvin he tuntevat käsitteen eläke?

Tutkimus oli kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Tarkoituksena oli saada mahdollisimman monelta nuorelta aikuiselta vastauksia, jotta tutkimuksesta saataisiin mahdollisimman kattava. Kyselylomake saatiin lähetettyä monen eri kanavan kautta ja kysely tavoitti enemmän vastaajia kuin olin aluksi ajatellut.

Kappaleen viisi alussa oletin, että 18-20-vuotiaat nuoret aikuiset sijoittavat vähemmän kuin 21-28-vuotiaat ja että miehet sijoittavat enemmän kuin naiset. Oletin suuren osan

työssä käyvistä vastaajista tietävän, mikä on työeläke sekä, että yli puolet vastaajista tulee tulevaisuudessa sijoittamaan eläkepäiviensä varalta. Oletin myös, että omaa eläkeikäänsä ei tiedä suurin osa vastaajista.

6.1 Sijoittaminen johtopäätökset

Kokonaisuutena vastaajista noin 60 prosenttia oli kiinnostuneita sijoittamisesta ja yli puolet kyselyyn vastanneista sijoitti. Kuitenkin sijoittamista pidettiin vaikeana. Analyysissä huomattiin, että ikäryhmittäin sijoittaminen koettiin helpommaksi, mitä vanhempi ikäryhmä oli kyseessä. Kolmesta ikäryhmästä vanhimmat, eli 25-28-vuotiaat sijoittivat eniten, kun taas nuorimmasta ikäryhmästä 18-20-vuotiaista vain yksi neljästä sijoitti. Syitä siihen, etteivät 18-20-vuotiaat sijoita enempää, voi olla heidän tulojensa pienuus sekä oletus, että sijoittaminen vaatii paljon varoja. Vanhemmilla henkilöillä voi olla enemmän ylimääräistä rahaa sijoittaa, koska he ovat saattaneet olla työelämässä pidempään ja heidän tulonsa voivat olla suuremmat. Uskomus, että pieni summa ei riitä sijoittamiseen, pitäisi rikkoa ja opettaa, ettei sijoittaakseen tarvitse isoa pääomaa.

Yksi merkittävä havainto oli, että 18-28-vuotiaista, jopa 59 prosenttia piti sijoittamista melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Nuorimmasta ikäryhmästä, 18-20-vuotiaat, 80 prosenttia piti sijoittamista melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana, mutta 63 prosenttia heistä oli kiinnostunut sijoittamisesta. Vastaajista, jotka pitivät sijoittamista vaikeana, melko vaikeana tai hyvin vaikeana, melkein puolet oli kuitenkin hyvin kiinnostuneita sijoittamisesta. Näistä havainnoista voidaan olettaa, että nuorista aikuisista voisi suurempi määrä sijoittaa, jos he tietäisivät enemmän sijoittamisesta.

Toinen merkittävä havainto oli, että vastaajat sijoittivat todennäköisemmin, jos heidän vanhempansa sijoittivat. Kotoa tuleva kannustus on hyvin tärkeää nuorelle aikuiselle. Taas, jos vanhemmat eivät sijoittaneet, puolet vastaajista ei sijoittanut. Nuoret aikuiset saattavat kaivata enemmän tietoa sijoittamisesta ja neuvoa, miten siirtyä säästäjästä sijoittajaksi. Tietämättömyys voi aiheuttaa negatiivisia asenteita sijoittamista kohtaan. Monen suomalaisen sijoittamatta jättämisen syynä voi olla juuri pelko siitä, että menettää suuren osan sijoitetuista rahoistaan.

Kolmas merkittävä havainto oli, miten erilaisina miehet ja naiset kokivat sijoittamisen. Miehistä 37 prosenttia ja naisista 74 prosenttia koki sijoittamisen melko vaikeana, vaikeana tai hyvin vaikeana. Miehiä pidetään naisia rohkeampina sijoittajina ja miehet eivät

ehkä mieti sijoituksiensa riskiä yhtä paljon kuin naiset. Naiset kuitenkin ovat rohkeampia sijoittamaan Suomen ulkopuolelle kuin miehet, kuten selvisi Danske Bankin teettämästä tutkimuksesta. Samasta tutkimuksesta myös selvisi se, että naiset kaipaavat neuvoa sijoittamiseen sijoittamisen ammattilaisilta, mutta haluavat kuitenkin tehdä päätökset sijoituksistaan itse. (Tammisalo 2018.) Naisia pitäisi saada siis sijoittamaan enemmän ja ottamaan riskiä, vaikka rahojen menettäminen voisi pelottaa. Tutkimuksessa ei selvitetty miksi naiset eivät sijoita yhtä paljon kuin miehet ja tämä olisi yksi hyvä jatkotutkimusaihe.

Jopa 65 prosentilla vastaajista ei ollut ASP-tiliä. On ymmärrettävää, että monella ei vielä ole ajatuksena hankkia omaa asuntoa, mutta tilille kuitenkin tulee säästää ainakin kahden vuoden ajan ennen asunnon ostamista. Ihmetyttää, miksi suuremmalla osalla vastaajista ei ole ASP-tiliä. ASP-tili ei ole monimutkainen tai hankala sijoitusväline. Se on enemmän säästötili, jolla säästetään asuntoon ja johon tarvitsee vain tallettaa haluamansa summa. ASP-tiliä pitäisi mielestäni mainostaa enemmän ja painottaa sen hyviä puolia sekä sen helppokäyttöisyyttä.

6.2 Eläke johtopäätökset

Vaikka eläke on nuorilla aikuisilla kaukana tulevaisuudessa, on hyvä jokaisen varautua siihen. Sijoittamisen aloittamalla nyt eikä myöhemmin, ollaan heti saatu paremmat mahdollisuudet suurempaan tuottoon tulevaisuudessa. Sijoittaminen pitkällä aikavälillä tuottaa enemmän, kuin lyhyellä. Aikaisemmin kohdassa 5.14 todettiin, että 71 prosenttia sijoittavista vastaajista oli aikonut sijoittaa tulevaisuudessa eläkepäiviensä varalle ja 18 prosenttia sijoittavista vastaajista ei osannut sanoa, aikovatko he sijoittaa eläkepäiviensä varalle.

PS-tili on hyvä tapa nuorelle aikuiselle sijoittaa varansa eläkettä mieltien. Vaikka eläke ei ole ajankohtainen monelle nuorelle aikuiselle vielä vuosiin, ei se tarkoita, että siihen ei kannattaisi varautua. Jokaisen nuoren aikuisen tulisi miettiä, miten sijoittaa pitkällä tähtäimellä.

Nuoret aikuiset tarvitsisivat lisää tietoa eläkkeisiin liittyvistä käsitteistä. Eläkkeisiin liittyviä aiheita ei käydä läpi koulussa, koska ne eivät ole ajankohtaisia vielä sillä hetkellä koululaisille. Tiedon hankinta eläkkeestä siirtyy nuorille aikuisille, joiden pitäisi olla itse aktiivisia tiedon etsimisessä. Miksi nuoret aikuiset eivät hae tätä tietoa, vaikka tietoa on hel-

posti saatavilla esimerkiksi Työeläke.fi sivustolta ja muista kanavista? Pitäisikö eläkekäsitteitä opettaa jo koulussa tai tuoda esiin uuden työpaikan aloittamisessa. Tulisiko työpaikoilla jakaa uusille työntekijöille tietopaketti heidän tulevista eläkkeistään ja sen karttumisesta?

6.3 Validiteetti

Validiteetilla tarkoitetaan kuinka hyvin tutkimuskysymykset ja otanta vastaavat tutkittavaa aiheita. Kun tutkimuksen kysymykset ovat aiheeseen sopivat sekä tutkittava ryhmä on oikea, tutkimus on validi. (Hiltunen 2009.) Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli analysoida nuorten aikuisten sijoittamista, sekä heidän tietämystään sijoittamiseen ja eläkkeeseen liittyvistä käsitteistä. Tämä toteutui, eli tutkimus on mielestäni validi.

Ulkoinen validiteetti, eli miten yleistettäviä tutkimuksen tulokset ovat (Hiltunen 2009.), ei ole yhtä vahva. Tämä tutkimus keskittyi vain 18-28-vuotiaisiin henkilöihin, eli näitä tuloksia voidaan yleistää vain tässä ikäryhmässä. Sisäinen validius oli onnistunut, koska tutkimukseen osallistuneet vastasivat vain kerran kysymyksiin. Kaikki vastaajat vastasivat myös samoihin kysymyksiin.

6.4 Reliabiliteetti

Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tulosten toistettavuutta. Eli tekemällä sama testi uudelleen ja uudelleen saadaan lähes samat tulokset. (Hiltunen 2009.) Mielestäni tutkimus on reliaabeli, koska kyselylomakkeen kysymykset oli muotoiltu niin, että niistä saisi samoilta vastaajilta samat vastaukset. Vastausten välissä mennyt aika voi kuitenkin vaikuttaa vastausten reliaabeliin. Osa vastaajista esimerkiksi saattaa tänä aikana aloittaa tai lopettaa sijoittamisen.

6.5 Työn arviointi

Itse olen tyytyväinen lopputulokseen. Sain selville sen mitä lähdin tutkimaan. Vastauksia kyselyyni tuli suuremmalta joukolta kuin olin aluksi ajatellut, mikä teki tutkimuksestani kattavamman. Tutkimuksestani saa selville, miten nuoret aikuiset sijoittavat tällä hetkellä

vuonna 2018 ja heidän tietämyksen sijoittamisesta sekä eläkkeestä. Tutkimus auttoi ymmärtämään, ettei kaikilla nuorilla aikuisilla ole tarvittavia tietoja sijoittamisesta tai eläkkeestä.

Jos nyt alkaisin tehdä tutkimustani uudelleen, tietäessäni sen minkä tiedän nyt, tekisin kyselylomakkeestani laajemman ja lisäisin tarkentavia kysymyksiä. Saattaisin lisätä muutaman avoimen kysymyksen, johon vastaajat voisivat vapaasti vastata. Kyselylomakkeessa olisin laajentanut eläkeosiota, sekä tehnyt siihen liittyvistä kysymyksistä tarkemmat ja heijastumaan enemmän sijoittamiseen liittyviin asioihin. Vastausvaihtoehtoja kysymykseen ”Koetko sijoittamisen vaikeaksi?” olisin muokata selkeämmiksi ja vaihtanut esimerkiksi vastauksen ”En koe vaikeaksi” vastaukseen ”Koen helpoksi”.

6.6 Jatkotutkimusaihe

Tästä tutkimuksesta seuraava askel olisi esimerkiksi tehdä nuorille aikuisille suunnattu sijoitusopas, johon olisi kerätty perustietoa sijoittamisesta ja eläkeasioista. Sijoittamisesta voisi esitellä eri sijoitustuotteita ja niiden ominaisuuksia, sekä miten sijoittamisen voi aloittaa. Eläkkeestä voisi tuoda esiin, miten laskea oman työeläkkeen määrä, sekä eläkkeeseen siihen liittyviä käsitteitä.

Nuorten aikuisten sijoittaminen saattaa muuttua tulevaisuudessa, koska tietoa sijoittamisesta voi tulla lisää ja sijoittamiseen liittyvät mielipiteet voivat vaihtua. Kyselyn voisi toistaa uudestaan muutaman vuoden välein samoilla vastaajilla, jolloin pystyttäisiin vertailemaan heidän sijoittamista ja sen muuttumista. Tutkimuksia olisi hyvä tehdä myös suuremmalle joukolle Suomessa. Seuraava tutkimus voisi keskittyä enemmän mihin tuotteisiin nuoret aikuiset sijoittavat ja miten nuoret aikuiset saataisiin sijoittamaan, jotka eivät sijoita.

Onko peruskoulussa sekä ammatillisissa opinnoissa liian vähän talousopintoja, joista on hyötyä jokapäiväisessä elämässä. Pitäisikö keskittyä talousasioihin, joita jokaiselle tulee joka tapauksessa eteen huolimatta siitä, minkä uravalinnan tekee. Koulussa opetettavat talousasiat eivät välttämättä kiinnosta nuoria opiskelijoita, mutta jokainen nuori aikuinen tulee huomaamaan, että näitä taitoja tarvitaan tulevaisuudessa. (Appelqvist 2018.)

Nuorille kuuluisi mielestäni opettaa enemmän, miten hyödyntää omia varojaan. Miten laittaa varat hyötykäyttöön ja miten sijoittamisen avulla varoja pääsisi tulevaisuudessa

hyödyntämän enemmän. Sijoittaminen voisi kuulua jo koulussa opiskeltaviin aiheisiin ja opetuksessa pitäisi tuoda esiin sijoittamiseen kuuluvat mahdolliset riskit, mutta myös onnistumiset ja mahdollisuudet. Nuoria tulisi kannustaa ajattelemaan sijoittamisesta tulevia hyötyjä ja mahdollisuuksia. Tietoa sijoittamisesta tulisi olla helposti saatavilla, jotta kynnyks sijoittamisen aloittamiseen madaltuisi ja kysyminen hieman vieraasta aiheesta helpottuisi.

Lähteet

Appelqvist, Jukka 2018. Jokainen nuori tarvitsee itsenäistyessään riittävät taloustaidot. Helsingin Sanomat. Päivitetty 2.8.2018. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005776149.html>. Luettu 13.10.2018.

Elo. Työeläke karttuu työstä. <https://www.elo.fi/elakkeet-ja-kuntoutus/elakkeen-maara/elakkeen-karttuminen>. Luettu 24.9.2018.

Elä nyt – Suomalaisten nuorten unelmista. Danske Bank 2017. https://www.danske-bank.fi/PDF/fi/Henkiloasiakkaat/Kampanjat/Nuorisotutkimusraportti_2017.pdf. Luettu 13.10.2018.

Eläketurvakeskus työeläkelakipalvelu. Vanhuuseläkkeen yleiskuvaus. Päivitetty 5.7.2017. https://www.tyoelakelakipalvelu.fi/telp-publishing/vepa/document_print.faces?document_id=310468. Luettu 7.6.2018.

Eläketurvakeskuksen tilastoja. Tilasto Suomen eläkkeensaajista 2016. Päivitetty 11.2017. <https://www.etk.fi/wp-content/uploads/tilasto-suomen-elakkeensaajista-2016.pdf>. Luettu 25.9.2018.

Etelävuori, Kiia 2018. Nyt se on päätetty: Osakesäästötili Suomeen. Pörssisäätiö. Päivitetty 29.8.2018. <http://www.porssisaatio.fi/blog/2018/08/29/nyt-se-on-paatetty-osakesaastotili-suomeen/>. Luettu 21.9.2018.

Finanssivalvonta 2014. Rahastojen ominaisuuksia. Päivitetty 3.4.2014. <http://www.finanssivalvonta.fi/fi/Finanssiasiakas/Tuotteita/Sijoittaminen/Sijoitusrahastot/Ominaisuuksia/Pages/Default.aspx>. Luettu 6.6.2018.

Havia, Pasi & Lappalainen, Ville & Rinta-Loppi, Antti 2014. Erilainen ote omaan talouteen. Vapaus, onni ja hyvä elämä. Talentum, Helsinki.

Heikinheimo, Henri 2017. Tämän listan avulla on helppo muodostaa laadukas osakesalkku ja aloittaa osakesijoittaminen. Sijoittaja.fi. Päivitetty 11.07.2017. <https://www.sijoittaja.fi/61908/taman-listan-avulla-on-helppo-muodostaa-laadukas-osakesalkku-ja-aloittaa-osakesijoittaminen/>. Luettu 9.4.18.

Hiltunen, Leena 2009. Validiteetti ja reliabiliteetti. Päivitetty 18.2.2009. http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf. Luettu 13.10.2018.

Huuskonen, Hannu 2015. Metsä sijoituskohteena. Sijoittaja.fi. Päivitetty 8.7.2015 <https://www.sijoittaja.fi/26571/metsa-sijoituskohteena/>. Luettu 31.7.2018.

Hämäläinen, Karo. Sijoittaminen – opas uteliaille. Pörssisäätiö. http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/08/sijoitusopas_2014_fin_final_low1.pdf. Luettu 17.2.2018.

Kauppalehti. Indeksit: OMX Helsinki 25. <https://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/indeksi.jsp?indid=OMXH25>. Luettu 10.10.2018.

Knüpfer, Samuli & Puttonen, Vesa 2012. Moderni rahoitus. 6. painos. Sanoma pro, Helsinki.

Koistinen, Antti 2018. Suomeen tulee uusi sijoitustapa – Mutta mikä ihme osakesäästötili on? Yle. Päivitetty 29.8.2018 <https://yle.fi/uutiset/3-10377105>. Luettu 20.9.2018.

Nalbantoglu, Minna & Raeste, Juha-Pekka 2018. Näin uusi osakesäästötili helpottaa piensijoittajien verokohtelua – HS:n laskuri näyttää vaikutukset. Helsingin Sanomat. Päivitetty 29.8.2018 <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005807728.html>. Luettu 20.9.2018.

Naukkarinen, Joonatan. Osakeopas. Pörssisäätiö <http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>. Luettu 2.10.2018.

Nikkinen, Jussi & Rothovius, Timo & Sahlström, Petri 2002. Arvopaperisijoittaminen. WSOY, Helsinki.

Nordea 2017. Joka toinen suomalainen on itse valmis rahoittamaan eläkepäiviään ja sote-palveluita. Päivitetty 19.6.2017. <https://www.nordea.com/fi/media/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/press-releases/2017/06-19-10h53-joka-toinen-suomalainen-on-itse-valmis-rahoittamaan-elakepaiviaan-ja-sote-palveluita.html>. Luettu 6.9.2018.

Nordea 2018a. Nordea tutki: Tiedon puute ja riskin pelko vaikeuttavat sijoittamisen aloittamista. Päivitetty 15.5.2018. <https://www.nordea.com/fi/media/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/press-releases/2018/05-15-10h14-nordea-tutki-tiedon-puute-ja-riskin-pelko-vaikeuttavat-sijoittamisen-aloittamista.html>. Luettu 6.9.2018.

Nordea 2018b. Nordean kysely: Naiset ovat sijoittajina vastuullisia ja varovaisia. Päivitetty 6.6.2018. <https://www.nordea.com/fi/media/uutiset-ja-lehdistotiedotteet/press-releases/2018/06-06-11h00-nordean-kysely-naiset-ovat-sijoittajina-vastuullisia-ja-varovaisia.html>. Luettu 6.9.2018.

OVV asuntopalvelut. Asuntosijoittaminen, kohteen hankinta, tuottava vuokraus ja myynti. <https://www.ovv.com/vuokranantaja/vuokranantajan-info/asuntosijoittaminen/>. Luettu 31.7.2018.

Osakesäästäjien keskusliitto 2018. Testaa millainen sijoittaja olet. Päivitetty 17.1.2018. <https://www.osakeliitto.fi/uutiset/testaa-millainen-sijoittaja-olet/>. Luettu 10.9.2018.

Osuuspankki. Selvitä sijoittajaprofiilisi jo tänään. <https://uusi.op.fi/sijoittajaprofiili>. Luettu 10.9.2018.

Poikonen, Piritta & Silvola, Timo 2011. Eläkesäästäminen. 1. painoksen korjattu lisäpainos. FINVA, Helsinki.

Pulkinen, Verner 2017. Mikä tarkoittaa osakkeen tuotto-odotus? Inderes. Päivitetty 21.6.2017. <https://www.inderes.fi/fi/mika-tarkoittaa-osakkeen-tuotto-odotus>. Luettu 21.9.2018.

Puttonen, Vesa & Repo, Elias 2011. Miten sijoitan rahastoihin. 5. uudistettu painos. WSOYpro, Helsinki.

Roine, Sirkka-Liisa & Savikko, Markku & Virta, Jari 2015. Sijoitusrahasto-opas 2015. Pörssisäätiö. http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2015/05/sijoitus_rahasto_opas_2015_b.pdf. Luettu 17.2.2018.

Roine, Sirkka-Liisa & Vaihekoski, Mika. Sijoittajan korko-opas 2018. Pörssisäätiö [Http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/korko_opas_2018_www.porssisaatio.fi_.pdf](http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2011/12/korko_opas_2018_www.porssisaatio.fi_.pdf). Luettu 2.10.2018.

Sijoittajan sielunelämää. Pörssisäätiö. [Http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/10/sijoittajan_sielunel%C3%A4m%C3%A4.pdf](http://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2014/10/sijoittajan_sielunel%C3%A4m%C3%A4.pdf). Luettu 2.10.2018.

Sijoittaja.fi. Eläkesäästäminen. <https://www.sijoittaja.fi/sijoita-fiksummin/miksi-sijoittaa/saasta-elaketta-varten/>. Luettu 9.4.2018.

Sijoitustieto 2017. Sijoittajan sanasto. Päivitetty 18.2.2017. <https://www.sijoitustieto.fi/Sijoitussanasto>. Luettu 6.9.2018.

Tammisalo, Marissa 2018. Talouselämä. Suomalainen nainen sijoittaa ammattimaisemmin kuin mies. Päivitetty 8.3.2018. <https://www.talouselama.fi/uutiset/suomalainen-nainen-sijoittaa-ammattimaisemmin-kuin-mies/795bf81c-65c1-3fdd-821c-e2d9765fdab1>. Luettu 13.10.2018.

TalousSuomi 2018. Osakesijoittaminen. Päivitetty 13.9.2018. <https://www.taloussuomi.fi/sijoitus/osakesijoittaminen>. Luettu 21.9.2018.

Terhemaa, Ahti 2018. Arvopaperi. Osakesäästötili tulee 2020 - osingot sisältyvät, 50 000 euron katto. Päivitetty 29.8.2018. https://www.arvopaperi.fi/kaikki_uutiset/osakesaastotili-tulee-2020-osingot-sisaltyvat-50-000-euron-katto-6738569. Luettu 20.9.2018.

Tilastokeskus. Käsitteet. Kvantitatiivinen tutkimus. https://www.stat.fi/meta/kas/kvanti_tutkimus.html. Luettu 10.10.2018.

Tilastokeskus 2015. Nuorten osuus väestöstä uhkaa yhä pienentyä. Päivitetty 30.10.2015. http://www.stat.fi/til/vaenn/2015/vaenn_2015_2015-10-30_tie_001_fi.html. Luettu 27.5.2018.

Tilastokeskus 2016. Väestöennuste. Päivitetty 14.1.2016. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html. Luettu 25.9.2018.

Työeläke.fi 2017. Mikä työeläke on. Yleistä. Päivitetty 5.12.2017. <https://www.tyoelake.fi/mika-tyoelake-on/>. Luettu 3.6.2018.

Tilastokeskus 2018. Väestö, väestörakenne 31.12. Päivitetty 4.4.2018. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html. Luettu 25.9.2018.

Työeläke.fi 2018a. Eläkelaskurit. Päivitetty 27.4.2018. <https://www.tyoelake.fi/elakelaskurit/>. Luettu 25.5.2018.

Työeläke.fi 2018b. Työssä jatkaminen kannattaa. Päivitetty 27.3.2018. <https://www.tyoelake.fi/paljonko-saan-elaketta/tyossa-jatkaminen-kannattaa/>. Luettu 6.9.2018.

Työeläke.fi 2018c. Paljonko saan eläkettä. Miten eläke lasketaan Päivitetty 14.2.2018. <https://www.tyoelake.fi/paljonko-saan-elaketta/miten-elake-lasketaan/>. Luettu 24.9.2018.

Valtiokonttori 2016. Ohje asuntosäästölainoitukseen (ASP). Päivitetty 27.9.2016. <http://www.valtiokonttori.fi/download/noname/%7B70B12FDC-E290-4ABA-BF20-94EFC2FE6B5F%7D/93997>. Luettu 21.10.2018.

Veronmaksajat Puolenpitoa. PS-tilien maksut ja verotus. Päivitetty 19.12.2017.
<https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/PS-tili/>. Luettu 13.10.2018.

Vilka, Hanna 2015. Tutki ja kehitä. 4 uudistettu painos. PS-kustannus, Jyväskylä.

Kyselylomakkeen kysymykset

1. Sukupuoli
  - a. Nainen
  - b. Mies
  - c. Muu

2. Ikä
  - a. 18-20
  - b. 21-24
  - c. 25-28

3. Asumismuoto
  - a. Vuokra-asunto
  - b. Oma asunto
  - c. Vanhempien luona
  - d. Asumisoikeusasunto

4. Opiskeletko
  - a. Kyllä
  - b. En

5. Käytkö töissä?
  - a. Kyllä
  - b. En

6. Tiedätkö kuinka paljon sinulla jää kuukaudessa ”ylimääräistä” rahaa? (Vuokran, ruuan, muiden hyödykkeiden jne. jälkeen).
  - a. Kyllä
  - b. En

7. Oletko ottanut lainaa?
  - a. Kyllä
  - b. En

8. Onko sinulla ASP-tiliä?
  - a. Kyllä
  - b. Ei

9. Tiedätkö seuraavista sijoitusmuodoista?
  - a. Pankkitilit
  - b. Sijoitusrahastot
  - c. Osakkeet
  - d. Asuntosijoittaminen
  - e. Metsäsijoittaminen
  - f. Joukkovelkakirjat
  - g. En tiedä mitään näistä

10. Sijoitatko?
  - a. Kyllä
  - b. En

11. Oletko kiinnostunut sijoittamisesta?
  - a. Asteikolla 0-5 (0 En osaa sanoa – 5 Kyllä)

12. Koetko sijoittamisen vaikeaksi?
  - a. En osaa sanoa
  - b. En koe vaikeaksi
  - c. Koen melko vaikeaksi
  - d. Koen vaikeaksi
  - e. Koen hyvin vaikeaksi

13. Sijoitatko jotain tiettyä tarkoitusta varten?
  - a. Kyllä
  - b. En

14. Sijoittavatko vanhempasi?
  - a. Kyllä
  - b. Ei
  - c. En osaa sanoa

15. Mietitkö omaa varallisuuttasi tulevaisuudessa?
  - a. Kyllä
  - b. En

16. Tiedätkö oman eläkeikäsi?
  - a. Kyllä
  - b. En

17. Tiedätkö mistä eläke muodostuu?
  - a. Kyllä
  - b. En

18. Tiedätkö mikä on työeläke?
  - a. Kyllä
  - b. En

19. Olisitko kiinnostunut tietämään kuinka paljon työeläkkeesi tulee olemaan?
  - a. Kyllä
  - b. En

20. Luuletko tarvitsevasi eläkkeellä ollessasi enemmän varoja kuin työelämässä?
  - a. Kyllä
  - b. En

21. Aiotko joskus sijoittaa eläkepäivien varalle?
- a. Kyllä
  - b. En
  - c. En osaa sanoa